

Kruh mladých

Publikace vznikla v rámci projektu Děti patří domů, vydáno samostatným nákladem
NNO Děti patří domů, z.s., za finanční podpory MPSV.
www.detipatridomu.cz

Připravila Dagmar Zezulová

Vydavatelství	powerprint, Praha
Tisk	powerprint s.r.o., Brandejsovo nám. 1219/1, 165 00 Praha – Suchbátka www.publikace24.cz
ISBN	978-80-87994-57-3
Rok vydání	2015

Doprovodné texty: Dagmar Zezulová

Ilustrace, obálka, sazba, grafická úprava: Michal Peichl

Autoři fotografií: Robert Mroček (strana 76 - 81), Zdeněk Hájek (strana 82 - 83)

*Tuto knihu bych ráda věnovala Kruhu mladých a všem mladým lidem,
kteří vyrůstali nebo vyrůstají v některé z forem náhradní rodinné péče.*

Prolog

Jsem unavená.

Čeká mě odpolední program, dvanáct objednaných pacientů, kteří trpělivě čekají na vyšetření. Musím už jít. Musím zapomenout na všechno ostatní, odhodit svoje starosti. Musím se soustředit na starosti jiných. Musím...

Den jako každý jiný. Dopoledne volal ředitel učiliště. Jestli Gábina nezačne chodit do školy, nepustí ji k závěrečným zkouškám.

Ale ona CHODÍ do školy! Z domu přece VŽDYCKY odchází do školy!

Tak kde je? Kde je den co den? Kam mizí celé ty tři měsíce, co nechodí do školy?

Gábina... kdysi nejchytřejší holka ze třídy. Studentka gymnázia.

Zamčená ve svém osudu.

Už nemůžu dál... nejde to. Proč se tolik staráme, když ona sama nechce?

„Máte tu návštěvu“, nakoukne do dveří recepční.

Nemám čas na návštěvy, mám tu pacienty.

„Vidíte přece, že teď nemůžu. Jestli chce, ať počká. Kdo to je?“

„Nevím“, krčí recepční rameny.

Moji pacienti. Ponořená do práce, do jejich potíží, zapomínám za chvíli na všechno ostatní. Na čekající návštěvu si vzpomínám až po skončení celého programu.

Chudák! Musí tu být už alespoň dvě hodiny.

V čekárně ale nikdo není. Jen rozložitá Romka si v rohu místnosti prohlíží časopisy.

„Kde je ta návštěva?“ ptám se pro jistotu. Nejspíš už odešla.

Recepční ukazuje na mladou ženu v ústraní: „Čeká tu na vás.“

Romka s úsměvem odkládá časopis a podává mi ruku: „Vy jste paní Zezulová? Víte, četla jsem vaši knížku.“

Rychle musím přehodit výhybku v mozku. Čekala jsem konzultaci zdravotního stavu.

„Chtěla jsem vás přijít pozdravit osobně.“ Na chvíli se odmlčí. Zvu ji dál, napjatá, co se bude dít.

„Musím vám za ni poděkovat. Je v ní popsáno všechno, co jsem já sama prožívala...“

Když píšete o Gábině, jako bych viděla samu sebe! Víte, vyrostla jsem v pěstounské rodině.

Myslím, že moje maminka ze mě musela být někdy úplně nešťastná. Ale bez ní – nevím, kde bych byla.“

Rozhovor se protáhl na dvě hodiny. Moje zlost na Gábinu se někam vytratila. Poslala mi svého strážného anděla?

Kruh mladých

Seděli tam v čajovně v kroužku, na první pohled ničím výjimeční. Samá děvčata a dva kluci. Bavili se polohlasně, občas mi někdo z nich věnoval krátký pohled.

„Pozdravuje vás mamka“, vzpomněl si Roman.

„Díky.“

Všechny tyto „velké děti“ mají jedno společné: nemohly vyrůstat se svými vlastními rodiči, stejně jako Gábina a desítky dalších. Jejich život začal v kojeneckém ústavu nebo v rodině, která neplnila svou funkci. Prošly ústavní výchovou a většina z nich zakotvila v nových rodinách. Každý jindy, v jiném věku, v jiné rodině. Jejich osudy jsou každý jiný, a přesto mají tolik společného.

Povídám jim něco o sobě. O tom, jak pro mě bylo důležité potkat člověka, který mi mohl zprostředkovat vnitřní svět našeho přijatého dítěte v době dospívání. O tom, jak by oni sami mohli dalším adoptivním a pěstounským rodičům předat svoje zkušenosti.

Uměli by to?

Chtěli by?

Není to pro ně příliš osobní?

Dívají se po sobě rozpačitě.

„A jak byste si to představovala?“

Mám tři návrhy: besedy pro pěstouny, v prostředí, které je bezpečné. Publikaci s jejich osobními příběhy. Dokument rozhovorů o jejich názorech a zkušenostech.

Někteří odmítají rovnou, jiní mlčí.

„Já myslím, že je to férová nabídka“, rozsekne ticho Roman. „Jdu do toho.“

Nakonec jich do toho šlo sedm.

Tak jsem se seznámila s Kruhem mladých.

Tato skupina vznikla před třemi lety na základě několika událostí. Jednou z nich byla účast jedné členky Kruhu mladých na mezinárodní konferenci IFCO v Kanadě. Zaujal ji tamější kladný přístup k názorům mladých lidí, který u nás v České republice chyběl a chybí dosud. Nemají možnost zapojit se do rozhodování ve věcech týkajících se svých vrstevníků vyrůstajících v některé z forem náhradní výchovné péče. Nemohou se účinně podílet na svém budoucím osudu z hlediska nastavení společnosti a legislativy. Někteří mají pocit, jako kdyby se jednalo „o nich bez nich“.

Proto založili neformální skupinu Kruh mladých. Snažili se s pomocí druhých najít vhodné prostředky, jak se na změnách v systému podílet, ať už na regionální či národní úrovni. Chtěli více informovat veřejnost o náhradní péči, o tom, jaké to je vyrůstat mimo svou biologickou rodinu. Chtěli uskutečnit setkání mládeže z NRP, kde by společně sdíleli rady, zkušenosti, názory a pocity. Chtěli, aby se mladí necítili sami a věděli, že kolem sebe mají další, kteří je chápou.

Bohužel se i přes velké prvotní nadšení aktivity Kruhu mladých postupně vytrácely, až nakonec zanikly úplně. Důvodů je jistě více – chybělo jasné vedení, finance, podpora. Především se ale vyrovnávali se svou vlastní dospělostí a se vším, co pro ně svět nachystal. Přestože však měl Kruh mladých tak krátký život, tato kniha je především o nich. O mladých lidech z náhradních rodin, kterým není lhostejné, jak budou žít dál.

Příběhy, které mi tito mladí lidé poslali, jsou velmi autentické. Proto do nich nebudu nijak významněji zasahovat. Prosím čtenáře, aby za každým z nich viděli statečnou lidskou bytost a přijímali tyto jejich zprávy citlivě a s pokorou.

Linda

Drobná světlolasá holčička s brýlemi. Takovou si ji pamatuji, když jsem ji poznala poprvé. Tenkrát byla nedůvěřivá a rozhodně se s nikým dospělým nehodlala kamarádit. Lindu jsem během jejího dospívání potkala několikrát a vždy mě překvapilo, jak mezitím vnitřně povyrostla. Obdivovala jsem její houževnatost. Byla to opravdová bojovnice.

Později, v době, kdy psala svůj příběh, jsme se na krátkou dobu potkávaly i pracovně, v rámci realizace projektu pro děti z pěstounských rodin. Tehdy jsem se přesvědčila o tom, že přes všechny strachy, které v sobě nosí, přes všechny ty hluboké nejistoty, je stále na správné cestě. O Lindu se nemusím bát, ta svůj sever vždycky najde. Má k tomu všechny předpoklady: milující mámu, pevné citové zázemí a především vnitřní energii a sílu.

Hodně štěstí, Lindo – a děkuji za tvůj příběh.

Můj život jako kolotoč

Hymna života:

Život je šance – využij ji;
Život je krása – obdivuj ji;
Život je blaženost – užívej ji;
Život je sen – uskutečni ho;
Život je výzva – přijmi ji;
Život je povinnost – naplň ji;
Život je hra – hraj ji;
Život je bohatství – ochraňuj ho;
Život je láska – potěš se s ní;
Život je záhada – pronikni jí;
Život je slib – splň ho;
Život je smutek – překonej ho;
Život je hymna – zpívej ji;
Život je boj – přijmi ho;
Život je štěstí – zaslouž si ho;
Život je život – žij ho.

Dnes je mi 19 let a je to skoro deset let, co žiji v pěstounské rodině. Co je pěstounská péče?
Proč v ní žiji?
Proč je můj táta alkoholik? Je to moje vina? Měla jsem se narodit? Proč jsem se narodila?
Jsem jiná?

Tyto otázky jsem si kladla snad 4 roky, a stejně dlouho hledala ty správné odpovědi. Možná jsem některé i našla. Občas bych ale potřebovala znát odpovědi od jiných lidí. A ti už mi je bohužel neposkytnou, nechtějí se k tomu vracet, nechtějí nebo si už nemohou vzpomenout. V příběhu mého dětství jsou černé skvrny, kdy nevím, co se stalo – a nedozvím se to asi už nikdy. I přesto bych se však chtěla ohlédnout zpět, na dobu svého dětství, kdy jsem byla ještě malá holčička. Linda.

Měla jsem se vůbec narodit? Jako embryo si nic nepamatuju. Je to škoda, zajímalo by mě, jak to vypadalo u mamky v břiše. Z té doby si na nic nevzpomínám. Ale kdo by si to taky pamatoval, že...? Prostě jsem jako každé malé miminko rostla v bříšku a netušila, co je to okolní svět, kdo jsou mí rodiče, ani co mě čeká, až poprvé vykouknou ven. Nevím, co se tehdy odehrávalo tam venku, nahoře. Má biologická sestra to ví. Možná mi to později i řekne.

Byla jsem venku. Jak a kde nikdo neví; tradovalo se u nás, že mě mamka porodila doma v obývacím pokoji, ale myslím si, že mně to asi bylo jedno. Hlavně už být konečně venku. Měla jsem postýlku? Měla jsem hračky? Vůbec na nic si nepamatuju. Ani na obličej své rodičů. Bohužel ani můj doposud žijící otec si nepamatuje, jaké bylo mé první slovo, natož kdy jsem začala chodit. Máme pár fotek z dětství, ale když jsem se táty ptala, jestli jsem na nich já, řekl mi: „Nevím, asi ne, anebo možná jo.“ Kdo ví. Je pravda, že až do svých 15 let jsem svoji neznámou minulost neřešila, ale když jsem potom poslouchala kamarádky, jak si vyprávějí, co dělaly jako miminka, bolelo mě to. Jako by mi chyběl kus sebe, kus vlastního života. Rostla jsem. Měla jsem (a stále mám) zrzavé vlasy a menší postavu. Rostla jsem jako dítě, které od světa čeká jen to nejlepší a nevnímá žádné chyby ani ošklivost okolí. Měla jsem přece mamku a tátu a sestru, co víc si přát? To, že se u nás křičelo, jsem nevnímala, myslela jsem, že takhle žijí všechny rodiny. Moji rodiče pro mě byli hrdinové, především tedy můj táta; byla jsem jeho plameňáček a myslela jsem, že mě před vším ochrání. Mamku jsem měla také ráda, ale táta ji bil, protože určitě dělala vše špatně. On sám to přece říkal. Jako dítě jsem mu vše věřila. Mamka milovala mou starší sestru, já jsem pro ni byla tátův mazánek. Ani nevíte, jak jsem prahla po jejím pohlazení, hezkém slově, které ale nikdy nepřišlo. Potom odešla do nebe a já rostla dál.

Když mamka umřela, bylo mi necelých 9 let a najednou jsem poznala, jaký je můj táta doopravdy. Můj hrdina se proměnil v netvora, který plakal jeden den a potom na mámu zapomněl. Chvilku se mi snažil vysvětlit, jak moc mámu miloval, ale v mém mozku najednou začalo svítat. On ji bil a ponižoval. To v jiných rodinách tátové nedělají a já jsem mu to dovolila, nechala jsem ho, aby ji zabil. Nechápala jsem smrt, ale věděla jsem, že je to něco,

co mi snědlo mámu. Byla pryč a já jí potřebovala říct, jak moc mě mrzí, že jsem ji nezachránila. Nepomohla jsem jí a nechápala jsem, proč se chtěla odstěhovat a nikdy to neudělala. Mohli jsme mu utéct, slyšíš?! Utect, a ty bys tady byla. Neopouštěj mě. Já tě mám ráda, pojď ke mně, prosím, vrať se, mám z něho strach. Já nechtěla žít, chtěla jsem být mrtvá, ale nikdy se mi to nepodařilo. Cítila jsem za tátů zodpovědnost a nemohla jsem ho tam nechat. Ovšem pocit bezpečí v jeho náruči byl pryč. Moje bezpečí a domov se ztratily. Najednou jsem se ocitla ve světě, kde se nedalo říct, co se bude dít dál. Kolik dostanu ran a za co. Utíkala jsem z toho nebezpečí ven, mezi děti, začala jsem kouřit, pít a tahat se s kluky. Chtěla jsem být venku co nejdéle, nechtěla jsem se vracet domů. Stejně na mě nikdo nečekal. Byt byl prázdný a temný.

* * *

Kde byl táta? Vracel se domů, tedy spíše potácel, o půl jedné ráno. Řval na chodbě, odemykal dveře, ke kterým jeho klíče nepasovaly, a budil celý barák. Někdy jsem musela jít za ním. Nenáviděla jsem návštěvy hospod, pohledy a nadávky opilých lidí, pach, smrad. Nesla jsem ho na rameni, něco mlel, byl těžký a nechtěl spolupracovat. Nenáviděla jsem ho, ale v tu chvíli jsem to nedokázala říct – až dnes, po všech těch letech, si uvědomuji, jak moc jsem ho nenáviděla. Za jeho slabost, zbabělost. Nebyl to hrdina, ale srab, který nedokázal bojovat a vzdát se své závislosti. Když jsem ho jednou vlekla domů, slíbila jsem si, že se alkoholu už nikdy nedotknu. Když jsme došli domů, bylo to jako výjev z hororu; řval, že má hlad, sestra mu chystala jídlo a já ho musela zouvat a svlékat. Do toho jsem poslouchala, jaká jsem kráva a že máma umřela kvůli mně, že kdybych se nenarodila, bylo by to lepší. Točil se se mnou svět a bylo mi zle. Já za to můžu, že táta pije...? Já snad můžu za to, že máma umřela? Všechno byla moje vina. Chtěla jsem být hodná, dělala jsem vše, co mi řekl a přála jsem si, aby šlo vše ještě napravit. Cokoliv jsem udělala, bylo špatně. Potom se ve mně najednou něco zlomilo a já se rozhodla bojovat proti němu, štvát ho, nechodit domů. Stala se ze mě šelma, která už bití měla dost. Byla jsem šelma, která utíká z domova ven, někam, kde ji lidi ocení. Za to, že umí běhat, kouřit, prát se.

V hlavě se mi rojí otázky a vzpomínky na situace, kdy můj táta nepil. Ano, stalo se mi, že jsem šla se svým střizlivým tátou trhat borůvky. Nepil, smál se, držel mě za ruku, blbnul se mnou. Můj táta a moje naděje, že se vše zase zlepší. Jenže moje radost nevydržela dlouho. Když jsme se vraceli, řekl, že se musí jít trochu napít a pozval mě na pohár. Jen jedno si dám, neboj, tvrdil už u desátého piva. Nevnímala jsem, jen jsem čekala, až bude mít dost a půjdeme domů. Na tento den nikdy nezapomenu; bylo světlo a já táhla svého opilého otce domů, okolo všech lidí, dětí. Všichni na mě koukali, styděla jsem se. Toto měla být odplata za to, že jsem ještě doufala a byla šťastná, když mě táta vzal na výlet. Spal a já v pokoji brečela. Nenáviděla jsem celý svět. Ráno jsem vstala a rozhodla se, že do školy nepůjdu. Nechtělo se mi. Táta byl stejně v práci a neřešil

to. Neměla jsem školu ráda, nešla mi matematika a když se mi to paní učitelka snažila vysvětlit, trvalo to až do konce hodiny. Ostatní děti se mi smály a byly našťavané, že je zdržuju. Nechápala jsem nic, co po mně chtěla. Nestíhala jsem. Proto jsem tam raději nechodila. Jednou, když jsem byla nemocná a měla ležet doma v posteli, jsem raději vzala kolo a jezdila po městě. Nevyplatilo se mi to; viděla mě spolužačka a řekla to učitelce. Dostala jsem třídní důtku. Vadilo mi to? Ne. Vadilo to tátovi? Ne, nevadilo, jemu to bylo jedno. Nakonec jsem propadla z matematiky a po prázdninách měla nastoupit do nové třídy. Pamatuji si, jak jsem s tím vysvědčením šla domů a brečela. Bylo mi to líto. Chtěla jsem, aby mi táta vynadal, ale on se na to ani nepodíval a dal mi peníze na bonbony. Já jsem ho v tu chvíli nezajímala. Celý život, sakra! Ať si ty bonbony strčí do prdele.

Jednoho dne jsem přišla hladová domů a viděla, že s tátou je v posteli nějaká žena. Táta byl opilý a přivítal mě s tím, že tohle je moje nová maminka. Budeš jí říkat mami. Budeš ji poslouchat. Musela jsem vše odkývat i přesto, že mi ta paní byla ukradená. Dělal jsem jí zle a neposlouchala ji. Nešlo jí o děti, ale o peníze a o to, aby měla střechu nad hlavou. Potom se táta jednou hodně opil a najednou byla pryč. Vyhodil ji. Byla pryč a všechna zodpovědnost byla zase na mě. Ta paní nebyla první ani poslední, která nás navštívila a zase odešla. Každá z nich ve mně zanechala nejistotu, která rostla víc a víc. Bylo mi prázdnou; žádná z nich mě neměla ráda. Proč? Snažila jsem se to neřešit, ale touze po tom, aby vás někdo miloval, neporučíte. Miloval – ano, chtěla a potřebovala jsem lásku, pochopení, bezpečí, něhu. Jenže nic z toho nepřicházelo a já zapomínala, jaké to vlastně je. A odmítala jsem to.

Jak jsem rostla, vše se se mnou táhlo. Snažila jsem se schovat všechny ty ošklivé zážitky a vzpomínky co nejhlouběji, abych na ně zapomněla. Jenže ony se kupily a nutily mě plakat, a já plakat nemohla, protože by to byla slabost. Kupil se ve mně vztek, lítost, ale místo slz jsem raději lítala po venku, pila, kouřila a nic neřešila. Od svých 7 let jsem kouřila i marihuanu, i když to, že mi ji kamarádi dávali, jsem zjistila až později. Jednou, když jsem se se svou starší kamarádkou Jarkou opět tak poflakovala po venku, jsem v dálce uviděla nějakou paní s kočkami. Kočky patří dodnes k mým nejoblíbenějším zvířatům. Když jsem byla malá, tahala jsem si toulavé kočky domů, staré babičky na ulici mi říkali „kočičí máma“. Zachraňovala jsem kočky a dávala jim to, co jsem sama postrádala – lásku. Táta už byl na mé kočičí kamarádky tak alergický, že jsem je musela schovávat ve svém pokoji, ale vždy se to provalilo. Většinou to nechal být. Jen jednoho svého kocoura jsem před ním neochránila; jmenoval se Mourek. Dodnes se mi to jméno špatně říká. Toho kocourka jsem milovala, starala jsem se o něj už jako o malé koťátko. Jenže jednoho dne zvracel, a když táta přišel opět namol, řekl mi, ať ho okamžitě odnesu ven. Nechápala jsem to. Nechtěla jsem to udělat, ale poslechla jsem ho. S pláčem jsem Mourka odnesla k doupěti, kde bylo spousta jiných koček, a nechala ho tam. Dodnes si to nedokážu odpustit. K tomu místu jsem potom chodila každý den, ale už nikdy jsem ho tam neviděla. Umřel? Žije? Nejhorší pro mě byla první noc a další ráno, když se můj táta divil, kam jsem dala Mourka. Věřte, že tehdy jsem ho nenáviděla. Utíkala jsem se pro něho vrátit; nebyl tam. Nenáviděla jsem tátu. Proč to udělal? Nikdy jsem to nepochopila a neodpustila mu

to. Největší vinu jsem ale samozřejmě přičítala sobě; proč jsem ho poslechla? Proč jsem nepočkala? Dodnes si na to nedokážu odpovědět. Často si přeji vrátit ten čas a mít ho zase u sebe; teď by z něj byl kočí dědeček. Dnes mám svého kocourka Olinka, ale Mourek to není. Mám ho ráda, ale neumím mu dát to, co jsem dávala Mourkovi. Mourek pro mě je a zůstane na prvním místě.

* * *

Ale to už jsem moc odbočila. Jakmile jsem uviděla tu paní s kočkami v přepravce, tak jsem se k ní rozeběhla a začala jí je chválit. Byla jsem dítě bez zábran. Nevím, jak se tvářila, ale zpětně si myslím, že musela být v šoku. Zjistila jsem od ní, kam se stěhuje, kde bydlí. A hned druhý den jsem se k ní „nasáčkovala“. Chodila jsem tam každý den, a jednou, když mi neotevřela, čekala jsem hodiny u jejích dveří; měla jsem vztek, že je jako ostatní. Vůbec jsem nechápala, že někdo může mít práci. Poprvé jsem si s někým povídala o škole, zpívali jsme si a dostala jsem teplé tousty ve vajíčku. Doma jsem pak večer na ten den vzpomínala, zatímco táta nadával na celý svět. Chodila jsem tam každý den, učila se s tou paní matematiku, ze které jsem propadla. Šlo mi to, protože se mnou někdo měl trpělivost. Trávila jsem tam všechny čas a vůbec jsem neřešila, jestli ta paní má čas nebo nemá. Ovšem paní Janě bylo divné, že mě nikdo nepostrádá. Tušila, že u nás doma to asi nebude nic moc, a chtěla mít jistotu, že u ní nezazvoní policie. Šla tedy k nám na návštěvu. Musel to pro ni být šok, protože nikdy v životě neviděla byt v takovém stavu: pračka z doby komunistů ani nefungovala, všude zápach od psích výkalů, nikde žádné hračky, lednice prázdná. Z kuchyně se valil smrad spáleného guláše, který vařil můj táta. Byl přopilý a tuto další tetu nijak moc nevnímal, prostě „normálka“. Děkuju, nic takového jsem od něho neslyšela. To, že mu nabídla pomoc u nás doma a s mým učením, bral jako samozřejmost. A tak začal můj nový život.

Život – či spíše naděje, že se táta konečně vzpamatuje. Největším šokem pro mě bylo, že jsem musela začít poslouchat, učit se. Už jsem nemohla tolik chodit ven, přestala jsem kouřit, pít. Najednou se ze mě stal jiný člověk. Všichni ve škole se divili, že ta divná špinavá holka má nové oblečení a je připravená na vyučování. Nebyla jsem zvyklá na to, aby se mi někdo věnoval. Často jsem porušovala pravidla, nechtěla jsem se učit a vztekala se. Chvillemi jsem Janu nenáviděla a chtěla jsem, aby odešla. Sice jsem zároveň cítila, že mě má někdo rád, ale neupínala jsem se na to; sama jsem nikoho nového ráda mít nechtěla a ani nesměla. Měla jsem přece mámu a tátu, tak proč bych měla mít ještě někoho ráda. Zakazovala jsem si to i přesto, že jsem cítila, že ji ráda mám. Každý den jsem se učila novým věcem a pravidlům, co se smí a nesmí. Učila jsem se žít jako dítě, co chodí do školy, jde včas spát, normálně jí, chodí na kroužky. Bylo toho na mě najednou strašně moc; připadala jsem si jako batole, které se učí chodit.

Čas plynul a týdny se proměnily v roky. Můj táta se ze začátku snažil zapůsobit, myslím si, že chtěl Janu (jako všechny předtím) dostat do postele. Když ale potom viděl, že neuspěje a ještě ke všemu jsou jeho dcery raději s Janou než s ním, nevydržel to. Neunesl, že nám za celý svůj život nedokázal dát dohromady rodinu a bezpečný domov – a teď se to povedlo nějaké cizí ženské. Jemu prostě nikdo nebude radit, jak má udržovat byt, šetřit peníze. Vybuchl. Vyhodil ji. Byla jsem zoufalá. Začal nám slibovat, jak nám koupí nová kola, jak budeme žít jako rodina, jak vše bude mnohem lepší bez ní. V duchu se mi promítaly obrázky z Vánoc, kdy jsem poprvé od Jany dostala dárky. Tehdy jsem poprvé zažila Vánoce i s tátou. Jedli jsme večeři a nikdo na sebe nekríčel. Vzpomínala jsem, jak jsme s Janou jezdili na výlety, jak mě uspávala... Brečela jsem a prosila tátu, ať ji pustí, že ji chci zpátky. Řekl: „Jestli ji pustíš, tak už nejsem tvůj táta.“ Nedokázala jsem jít ke dveřím. Ještě stále jsem svého tátu milovala.

Má starší sestra se naštěstí nenechala zastrašit a Janu pustila. Táta nic neudělal. Jana šla ke mně do pokoje a celou noc mě utěšovala. Měla jsem čím dál větší strach, že ji táta zase vyhodí. Dlouhou dobu byl klid a vše pokračovalo stejně. Jana nám pomáhala i nadále. A potom jednoho dne, když se Jana s mou sestrou vrátily z nákupu, je táta vyhodil obě. Byla jsem u Jany doma. Přišly za mnou. Ani ne za 4 minuty začal řinčet zvonek a pod okny se ozýval řev. „Táta si pro vás jde,“ křičel na celé sídliště. „Vrať mi děti, udám tě. Krást děti mi nebudeš, udělej si svoje.“

Třásla jsem se strachy. Jana zavolala policii, ale řekli jí, že nás musí vrátit. To, že táta je opilý a já strachy počůraná, je nezajímalo. Nechtěli, aby dělal rozruch po ulici a navíc je to náš táta, však on se uklidní. Já jsem řekla, že pokud se tam budu muset vrátit, skočím z okna. Nechci tam. Jana to tak ale nenechala, sebrala nás a odjela s námi k psychologce, ke které jsem docházela. Přijala nás, přestože byla sobota, a pomohla nám zburcovat sociální pracovníce. Ty byly naštěstí skvělé a pomohly nám. Ze začátku jsem byla nesvá, protože policie říkala, že asi budeme muset do dětského domova. Co to je? Já tam nechci, já mám tátu a Janu. Z toho názvu jsem měla strach. Sociální pracovníce to však naštěstí zařídily – nevím jak, ale jsem jim za to vděčná. Odjely jsme pryč a čekaly na rozhodnutí soudu. Musela jsem zajít k pracovníci, všechno vyličit a vysvětlit, proč nechci být u táty. Opravdu ho mám opustit? Zasloužím si mít rodinu? Tyhle otázky mi vířily hlavou, když se mě vyptávali.

Soud rozhodl, že budeme dány do pěstounské péče k Janě. U přelíčení jsem nebyla, ale Jana vyprávěla, že poprvé můj táta přiznal, že chce, aby se o nás starala, že on se alkoholu nevzdá a ví, že u Jany nám bude líp. Přesto nám však pokaždé, když se opil, dělal scény pod okny a řval, že mu Jana ukradla děti a že je to kráva a podobné věci. Bylo to pro mě hodně zmatené období. Pořád jsem se trochu trápila, že já si užívám, hraju si a směju se, zatímco můj táta je sám a nešťastný. Tehdy se mnou Jana zažívala opravdu krušné chvíle. Jeden den jsem jí byla vděčná, druhý den ji ze všeho obviňovala.

* * *

Můj život byl dobrodružný, nečekaný, nevyzpytatelný. Měla jsem sice konečně rodinu, po které jsem tak dlouho toužila, ale pořád jsem byla hyperaktivní a žálila na všechno, co se kolem Jany pohnulo. Svíral mě strach, že mi ji někdo vezme, strach a vztek na celý svět. Jana, která mi byla nejbližší, často slýchávala, že je nejhorší a že s tátou bylo líp. Často jsem jí říkala, jak moc ji nenávidím a chci, aby umřela. Nemyslela jsem to doopravdy, ale neuměla jsem k ní přijít a říct: „Mám strach, že mě vrátíš.“ Neuměla jsem plakat, neuměla jsem říkat pravdu. Chtěla jsem pro ni být perfektní, nechtěla jsem ji zklamat, tak jsem raději lhala o známkách. Jenže na takové věci se vždy přijde, a když na mě něco prasklo, cítila jsem se jako nejhorší člověk na světě a snažila se ji přesvědčit, nelhat jí; bála jsem se, že mě opustí. Neuměla jsem se soustředit, takže učení se mnou probíhalo asi tak, že jsem pořád odbíhala a nedávala pozor. Někdy jsem se učit prostě nechtěla.

U nás doma, tedy v mém novém domě, nikdy nebyl klid. Když jsem nenáviděla celý svět, a hlavně samu sebe, byla jsem nezvladatelná a chtěla všechno rozbit. Taky jsem se nedokázala soustředit; když jsem měla koupit rohlíky, koupila jsem chleba a strkala ho do lednice. Když mi mamka vysvětlovala něco důležitého, hned jsem to vypustila. Mamka... Nevzpomínám si přesně, kdy jsem tak Janu začala oslovovat, ale chvíli to trvalo. Ona mě sama do ničeho nenutila. Nedokázala jsem jí říkat ze začátku „mami“, měla jsem pocit, že tím bych ublížila své vlastní mamce, která byla sice po smrti, ale co kdyby to slyšela? To přece nemůžu. Ale měla jsem ji čím dál víc ráda, i když jsem jí to neuměla říct, a tak jsem to prostě jednoho dne v dobré náladě „vyplivla“. Víím, jak moc byla dojatá, a já si uvědomila, jak moc bych jí chtěla umět říct „Mami, mám tě ráda.“ Hodně mě učila plakat; opravdu jsem chtěla, ale nešlo to, cítila jsem se jako zbabělec. Když jsem začala plakat, uvědomila jsem si, jak moc mi to pomáhá. Dnes pláču, když potřebuju, kdekoliv, a za svůj pláč se nestydím.

Během dalších let jsem se naučila, co je to domov, pravidla, rodina, láska. Poznávala jsem samu sebe. Nebyla jsem už to divné smradlavé dítě, se kterým si ostatní nechťely hrát; byla jsem upovídaná a ztřeštěná malá holka. Ráda jsem si hrála s mladšími dětmi, vymýšlela jsem jim pohádky o vílách, dokonce jsem měla i skupinku malých holčiček, se kterými jsme si hrály na vílí školu. Hrála jsem na kytaru, zpívala – nekrákorala, ale konečně zpívala. Začala jsem zkrátka žít jako ostatní děti.

Jenže potom mi najednou bylo 15 let a já se začala bát toho, že už jsem „velká“. Říkala jsem si, co když budu jako táta? Tehdy jsem se chytila špatné kamarádky, kterou jsem chtěla zachránit před závislostí na drogách. Říkala jsem si, že když jsem nepomohla tátovi, musím pomoci aspoň jí; vždyť kvůli mně přece přestane, má mě ráda a slíbila mi to. A potom, než jsem stačila napočítat do tří, jsme v tom jeli spolu. Hulila jsem, utíkala z domu do party, kde se pilo, kouřilo, fetovalo. Měla jsem pocit, že mě by stejně jiný život nečekal, že bych to v tom normálním světě nezvládla stejně jako to nezvládl táta, a že tak bude lepší, když budu jako on hned, než aby mě to potkalo později. Stejně si nic lepšího nezasloužím. Mamka mě takhle samozřejmě nemohla vidět. Dva dny jsem byla nezvěstná, pak jsem přišla smradlavá, opilá. Tehdy mi řekla jednu rozhodující větu: „Mám tě ráda a nechci, abys jednou přišla se stříkačkou v ruce. Budu tě muset

dát na léčení a odstěhujeme se.“ Ani nevíte, jak se mi ulevilo! Já bych to opravdu nezvládla, byla jsem na té kamarádce závislá, jenom jsem si to neuměla přiznat. Když jsme odjžděli z Města, spadl mi kámen ze srdce; říkala jsem si, že za sebou nechávám všechno ošklivé a jdu začít žít znovu.

Přestěhovali jsme se do Ch., kde jsem začala chodit do školy. Ostatní děti byly super až do chvíle, než začaly mít pocit, že mi paní učitelka věnuje příliš pozornosti. A to už byli deváťáci. Začali mě šikanovat; měla jsem roztrhané učebnice, ztrácely se mi věci, které se po 5 dnech našly rozbité na kousky. Učitelka to odmítala řešit a chovala se, jako bych si vymýšlela – tohle by její žáci přece nedělali. Nejvíce mě mrzelo, že jsem napsala slohovou práci o svém životě; vůbec poprvé jsem něco podobného udělala před celou třídou, a oni se i přesto chovali takhle. Vzali mi také první lásku. Jedna moje spolužačka, Aneta, se do mě zamilovala a já zjistila, že je to oboustranné. Nemyslím si, že jsem lesba od narození, ale s holkami se zkrátka cítím bezpečněji a kvůli své minulosti nechci mít s kluky nic společného. Jenže potom to ve škole prasklo a Aneta to neustála; bála se, že kdyby se to dozvěděla její máma, přestala by se s ní bavit, stejně jako s její sestrou. Odešla. Dva roky mi trvalo, než jsem se z toho zotavila. Nakonec se mi to ale povedlo, školu v Ch. jsem opustila a začala chodit do nové třídy v novém městě, kde jsme naši byt.

Nová škola pro mě byla ráj. Děti mě přijaly takovou, jaká jsem, a dodnes na ně ráda vzpomínám. Ukončila jsem devátou třídu a přišlo nejtěžší rozhodování: Kam jít dál? Už od dětství jsem snila o tom, že budu paní učitelka, a najednou jsem měla šanci se jí opravdu stát. Podala jsem si tři přihlášky, dvě na pedagogickou školu a jednu na zahradnictví. To čekání, jestli mě vezmou, bylo nejhorší. Ten rok zrovna se v pedagogické škole rozhodovali podle průměru. Potom konečně zavolali. Berou mě! Ani nevíte, jak moc jsem byla šťastná. Já opravdu budu – chci být – lepší než táta. Byl to pro mě hrozně důležitý bod, kdy jsem si uvědomila, že můžu mít lepší život než on.

Ted' už jsem ve třetím ročníku. Neříkám, že by učení bylo vyloženě těžké, ale žádná zábava to není. Jedním z mých přání bylo už od dětství něco dokázat; tohle by mi možná mohlo stačit, ale není to tak. Do budoucna bych se ráda stala skvělou mámou a dělala práci, která mě bude bavit. Chtěla bych pracovat s dětmi, které mají poruchy chování. Je to mé přání, ale nejsem si jistá, zda to zvládnu ustát psychicky. Dokáže mě totiž rozhodit i blbost, jako když se mé dvě kamarádky pohádají a chodí za mnou a já jim dávám rady a energii a pak zjistím, že pro sebe už žádnou nemám.

Jednu velkou věc už jsem dokázala – sama přeletět oceán a reprezentovat Českou republiku. To byl v mém životě další velký zlom. Byla mi nabídnuta možnost odletět do Kanady na IFCO konferenci, jenže nebylo to jen tak: nejprve jsem musela vyplnit přihlášku, celou v angličtině, a pak jsem 14 dní čekala, jestli mě vyberou. Zájemců bylo 300 a vybrali tři. A vybrali mě. Ani nevíte, jak jsem byla šťastná a vyděšená zároveň. Napadlo mě: „Uteč, schovej se. To nezvládneš sama, 10 dní mluvit někde anglicky.“ Ale já to nevzdala a odletěla jsem. Bylo to úžasných deset dnů, kdy jsem sama sobě dokázala, že umím překonávat

překážky a že jsem schopná v životě fungovat. Způsob, jakým lidé v Kanadě jednali s dětmi z pěstounské péče, mě uchvátil. Byli tam pro ně, chtěli znát jejich názory, slyšet jejich hlas.

Proto, když jsem přistála zpátky v České republice, rozhodla jsem se vytvořit skupinu mladých lidí z náhradní rodinné péče, která bude sjednocovat další podobné a společně si budou budovat místo ve společnosti. Aby lidé věděli, co si myslíme, jaké máme na věci ohledně NRP názor, jaké jsou naše cíle a přání. Zatím jsme na začátku, ale stále se snažíme někam posunout. Už jen to, že mám 8 lidí, kteří se se mnou jednou za měsíc sejdou a probírají se mnou, co by si přáli a co by chtěli dělat pro pěstouny či mladé lidi, mi dává naději, že tu k něčemu jsem a že společně něco budujeme.

* * *

Dokázala jsem toho hodně, ale to neznamená, že mám vyhráno. Nechci se vzdát, chci bojovat a pokračovat i nadále. Někdy, když je toho na mě moc, trápím se a říkám si, že už nechci existovat. Kdybych neměla svoji mamku, asi bych se zhroutila. Často je mi jí líto, mrzí mě, že na ni někdy křičím a nechci s ní mluvit. Jenže já mám někdy pořád pocit, že ji obtěžuji. Není to tak, ale já to tak vnímám. Častokrát se mi stane, že se sama sebe ptám, jaké by to bylo, kdybych zůstala u táty? Nechci nad tím ale přemýšlet. Děsí mě představa, že bych nestudovala, nedoučovala angličtinu, neměla Kruh mladých. A hlavně bych neměla tak skvělou rodinu. To bylo moje vůbec největší přání, a to se mi nakonec i splnilo. A i kdyby hromy byly, své rodiny se nevzdám. A chci mít dítě, které bude v životě šťastné a bude říkat, že by mě za jinou mámu nevyměnilo. Ale než se toto stane, musím se sebou ještě hodně pracovat. Navštěvuji terapii, kde řeším své běsy z minulosti, ale i přítomnost. Řeším, že jsem člověk, který rozdává lidem energii a lásku a nic nepřijímá zpátky. Řeším, že si na sebe vezmu spoustu věcí a pak jsem unavená. Řeším, že když mám stres a je toho na mě hodně, křičím na mámu nebo utíkám do sebe. Ještě stále se peru s minulostí, i přesto, že je to skoro už 10 let. Nikdy mě nepřestala strašit. Možná to přijde ve chvíli, kdy konečně uvěřím sama sobě, možná to nepřijde nikdy – o to víc se ale budu snažit se jí postavit a nebát se jí. Přijmout ji jako něco, co se sice stalo, ale na mě to už nemůže.

Ted', když je mi 19 let, je ohlížení nazpět snazší. Už nekoukám na svého tátu jako na hrdinu, už se neuklidňuji tím, že se určitě vyléčí. Ted', když občas jednou za 4 roky zavolá, vezmu to ne s nadějí, že se chce polepšit, ale s tím, že volá táta, který ze sebe potřebuje udělat chudinku a ukázat aspoň chlápčům v hospodě, jak se „snaží“. Když to pokládám, je mi ho líto a vždy bude. Je mi líto toho táty, kterým byl, když byl střízlivý, je mi líto toho malého kluka, který byl bit a všude viděl jen násilí a neměl nikoho, kdo by ho pohladil a řekl mu, že to není jeho chyba. Je mi líto toho manžela, kterým mohl být a podle vyprávění mámy kdysi i byl. Je mi líto tohohle člověka, protože sám sebe o vše připravil. V životě máte dvě cesty na výběr: jít dopředu a bojovat, nebo utéct a dělat chudinku. On si vybral útěk k alkoholu. Už mu nechci pomáhat, teď

už vím, že bych to nezvládla a on by o to ani nestál.

Já jsem taky měla možnost dvou cest: začít žít, nebo se spolu s ním utápět v jeho světě. Vybrala jsem si žít. A vím, že to se mnou jako s agresivním dítětem, které neumělo plakat, neměla mamka jednoduché. Někdy si říkám, kolik zbytečného času jsem promrhala tím, že jsem ji vydírala u učení, napadala, kopala všude kolem sebe. Chce se mi smát, když si vzpomenu, jak jsem se vztekala v koupelně bez ručníku, pro který jsem si odmítala dojit. Ale pro mě to byly posuny vpřed. Všechno to bití a napadání nemělo za cíl ublížit jí, ale uvěřit tomu, že mě má ráda. Trucování, utíkání do party byly způsoby, jak utéct sama před sebou; chtěla jsem, abych jí nepůsobila jenom starosti. Někdy jsem si přála, abych ji na té ulici nepotkala; měla by mnohem jednodušší život. Dokonce i dnes, když je mi 19 let, mám stavy, kdy mám pocit, že mě nemá ráda, že kdybych nebyla, bylo by to pro všechny nejlepší. A ona mě vždy obejmě a ujistí, že život beze mě si neumí představit. Já taky ne. Nedovedu si představit, že bych vyrůstala v dětském domově, jsem moc ráda, že jsem tam neskončila. Je to náhražka, ne skutečný domov. Děti tam mají postele, skříň a tetu, ale ne svoje místo, svoji mámu. Neříkám, že dětské domovy jsou špatné – kdyby neexistovaly, co by s těmi dětmi bylo? – pouze mě mrzí, že jich tam musí být tolik.

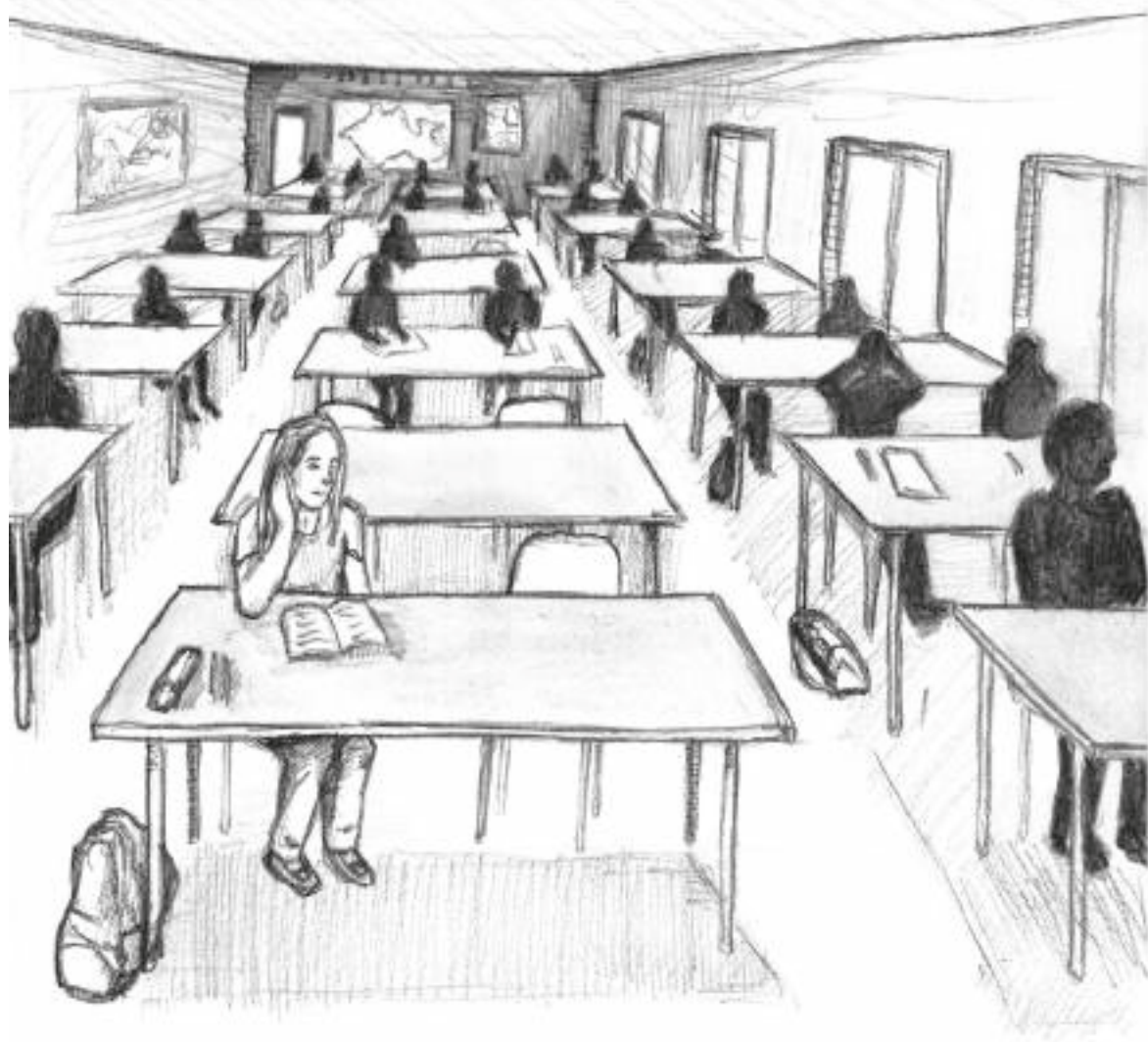
Ani nevíte, jak člověka bolí u srdce, když jste v dětském domově jako praktikantka a děti se na vás lepí a chtějí vás mít jen pro sebe. Chcete brečet, když vám malá holčička vypráví, že maminka odletěla do nebička. Dokonce jsem se tam setkala tváří tvář sama se sebou: je to kluk, který si v dětství zažil hodně ošklivého, ale nebrečí. Jenom mlátí kolem sebe, protože lidi si nic jiného než zmlátit nezaslouží. Ty děti to zkrátka mají v sobě, všechno je tam někde uvnitř, a i když umí být milé, nedávají to najevo, protože mají strach, že by se zase spálily. Já to tak měla taky. Někdy i dnes, když mám pocit, že mě mamka nemůže mít ráda, skryju to za to, že jsem hnusná, že řvu. Ano, je mi 19 let, ale přesto mám pořád strach, že o mámu přijdu. Že přijdu o místo, které mi v rodině patří, protože mám další 3 sestry. Ty přece musí mít mamka raději, když jí nedělají tolik starostí jako já. Jenže pak se stačí schoulit do náručí a najednou si uvědomuju, jak jsem ještě někdy hloupá, stejně jako když jsem byla malá.

Pořád mi někdy dělá problém přijít a říct „mami, mám strach, že mě nemáš ráda“, a tak raději do všeho bouchám, aby na to máma přišla sama. Jsem velká, ale stále ji potřebuji. Potřebuji vědět, že se mám kam vrátit. Protože vědět, že v životě někam patříte a máte svoje místo, je jistota, bez které bych byla ztracená. I přesto, že někdy o tom místě pochybuji, stejně tam utíkám, když je mi nejhůř. Stejně tam křičím a chodím si stěžovat. Chodím se tam smát, brečet, vztekat, ohlašovat jobovky. Prožívám tam své dospívání a své strachy. Je to moje místo, bez kterého se neobejdu. Kdyby to místo nebylo, byla bych zmatená, bála bych se okolní reality mnohem víc, než se jí bojím teď.

* * *

Jak vlastně žiju? Chaoticky. Nedovedu si představit, že bych 2 minuty nic nedělala. Nedovedu si představit, že bych kamarádovi nepodala pomocnou ruku, i když bych ji potřebovala i já sama. Nedovedu a neumím být sama se sebou. Mám ze sebe prostě divný pocit, chci být s lidmi, chci se vyhnout tomu, že bych se sebou strávila 5 minut o samotě. Víím, že bych se začala vrtat v minulosti. Neumím najít odpověď na otázku, proč nedokážu na chvilku vypnout a relaxovat. Mám pocit, že by se svět beze mě zbořil? Nikdy jsem nad tím nepřemýšlela. Poprvé mě to napadlo, když jsem byla s tetou v lázních, nepřijímala jsem hovory, nebyla na počítači.

A najednou jsem nemusela chodit spát k ránu, protože kamarádka si potřebovala vylít srdce. Najednou jsem nemusela řešit, jestli mi kruháci odepišou, jestli se sejdeme. A místo, abych si to užívala, jsem byla nesvá. Mobil jsem brala do ruky i přesto, že byl vypnutý, a museli jsme chodit na procházky a plavat. V duchu mě to děsilo: Co když mě někdo bude potřebovat? Uvědomila jsem si, na čem jsem doopravdy závislá: pomáhat druhým a ničít se tím. Trápím se nad věcmi, za které nemohu, snažím se vše řešit za ostatní. Snažím se být na několik místech najednou. Chci všem nahradit to, že na ně nemám čas. Chci toho mít tolik, protože nechci být nevyužitá. Nechci se uchýlit k přemýšlení, protože mě děsí, že bych chvilku poslouchala své potřeby a své tělo, které říká „odpočiň si, ber ohledy na sebe.“ Nechci. Mám strach, že když nebudu nic dělat, začnu pít nebo něco takového a dopadnu špatně. Chci se upracovat. Chci ukázat, že já toho dokážu víc a čím víc těch věcí zvládnu, tím víc ti to, tati, natřu. I přesto, že ty to neopětuješ, ty mě neobdivuješ, ale já sama sobě dokazuju, že na to mám. Zklidním se někdy? Snažím se o to, protože teď se mi často stává, že se hroutím, mám bolesti hlavy, nevím kudy kam. Doufám jen, že to bude další věc, kterou se mi podaří překonat.

Tereza

S Terezou jsem se na schůzce Kruhu mladých setkala poprvé. Inteligentní, příjemná mladá dívka, vyrovnaná, odhodlaná poskytnout svůj příběh. Stejně jako ostatní mluví o nutnosti změnit pohled na problematiku dětí, které nemohou vyrůstat ve své rodině. Jak je možné, že se k tomu vyjadřuje kdekdo – jako by stačilo vystudovat tu „správnou“ školu – a nikdo se neptá těch, kteří tento život opravdu žijí?

Jak může někdo rozhodovat o tom, co je „nejlepším zájmem dítěte“, když nezažil zavržení vlastními rodiči, umístění do ústavu, život v pěstounské rodině? A mohou tomu vůbec rozumět pěstouni, když ani oni sami nic takového neprožili?

Přes veškerou podobnost příběhů, které provázejí tyto mladé lidi, je každý z nich jiný, jinak prožitý a jinak určující. Uvědomuji si to, vím, že pocity a emoce jsou nepřenosné.

Děkuji, Terezko, za tvůj příběh, a přeji i tobě splnění „třech přání“.

Život není to, co chceme, ale to, co máme

Narodila jsem se v roce 1993 v Č. do „úplné“ rodiny. Měla jsem vyrůstat s tátou, mámou a sestrou. Mohla jsem poznat svou babičkou a dědu a ostatní členy rodiny, ale moje máma se rozhodla jinak.

Takhle nějak začíná můj příběh o tom, proč jsem se vlastně dostala do pěstounské péče a proč jsem neměla svou vlastní rodinu jako většina mých kamarádů a spolužáků.

V Č. jsem žila pouze tři roky; bydleli jsme s mámou a jejím přítelem, se kterým se pak odstěhovala do Kanady. Dodnes si říkám, jaký měla důvod mě tu nechat. Aby si to ulehčila, dala mě ke své kamarádce, které slíbila, že jí bude posílat peníze na stravu, oblečení a ostatní potřebné věci s tím, že se pro mě jednou vrátí. Slibovala, že to nebude trvat dlouho. Pokud si dobře vzpomínám, tak její kamarádka měla manžela a dceru.

Od té doby už jsem svou mámu neviděla. U její kamarádky jsem strávila zhruba rok. Na toto období nemám moc dobré vzpomínky. Asi od čtrnácti let se mi začaly vybavovat hnusné věci – že mě někdo zavírá do sklepa, křičí na mě a nechce mě pustit. Občas si vzpomenu i na nějaké tváře, ale ve skutečnosti ani nevím, jestli je to pravda, protože si to nemám kde ověřit. Neexistuje nikdo, koho bych se mohla zeptat. Po půl roce čekání a psaní dopisů s prosbami o peníze se rozhodli, že mě předají mému otci. Když u něj ale zazvonili, dověděli se, že to můj otec vlastně není; myslel si, že jsem se svou matkou v Kanadě. Pak se rozhodli obrátit na sociálku, odkud mě poslali do diagnostického ústavu v L.

Na převoz do diagnostáku si živě pamatuji dodnes. Vezli mě policejním autem, ve kterém jsem se pozvracela, jak mi bylo z té cesty špatně. V ústavu jsem strávila půl roku. Moc si toho z té doby nepamatuji, jsou to zase jen útržky. Jedna vzpomínka se váže k tomu, že jsem s klukama venku na lavičce a hrajeme si, že jedeme autem někam pryč a nejsme zavření za plotem diagnostáku. Nebo to, jak mi tam propíchávali díry do uší na náušnice. Také si pamatuji, že jsem v noci často nemohla spát a hodně jsem brečela.

Když mě z ústavu pustili, byly mi čtyři roky. Zrovna se uvažovalo o tom, že mě převezou do dětského domova, když se objevili pěstouni, kteří o mě měli zájem. Byl to starší pár. Jejich děti už byly odrostlé a chtěli ještě jedno.

To bylo v roce 1997. Pěstouni museli nejprve čtvrt roku podstupovat různé testy, podle mě kolikrát nesmyslné. Přestože spolu žili už 30 let a vychovali dvě děti, museli například vyplňovat psychotest, jestli se k sobě hodí. Nakonec byli schváleni jako vhodný pár k pěstounské péči. Potom čekali rok a čtvrt, než se pro ně našlo vhodné dítě. 10. června 1998 jeli na Krajský sociální odbor, kde jim byla nabídnuta složka s mým jménem, ještě vedle jednoho chlapce. Hned jsem jim padla do oka a jeli se na mě podívat do diagnostického ústavu.

Jen co dorazili, tak se mě vychovatelé ptali, jestli se chci jít projít se strejdou a tetou. Šla

jsem, ale skoro vůbec jsem nemluvila. Jen jsem přikyvovala, ale i to byl úspěch, protože jsem se s nikým v domě nebavila a odmítala jsem jakkoliv komunikovat. Strávili se mnou asi 15 minut a pak odjeli domů.

Pěstounka pak za mnou chodila každý den hned po práci a já se postupně rozmluvila. Jednou odpoledne, když bylo zrovna ošklivo, jsem jí ukazovala, co jsem dělala ve školce za taneček. Asi jsem u toho i hodně křičela, protože vylezla vychovatelka a divila se, co se to děje. Když viděla, že jsem to já, tak jen řekla, že je to dobře a ať pokračujeme. Všichni byli rádi, že jsem konečně šťastná. Takhle to trvalo měsíc a já jsem mezitím chodila k pěstounům na víkendy, abych se postupně seznámila se všemi členy rodiny – a že jich nebylo zrovna málo!

Vždy po návštěvě se mi nechtělo vracet do diagnostáku mezi ostatní, chtěla jsem zůstat s těmi milými lidmi, kteří mi dávali svoji lásku a starali se o mě. Mezitím se vyřizovalo veškeré papírování okolo. Není toho zrovna málo a ne vždy je to příjemné. Po měsíci čekání a těšení jsem se ale konečně dočkala a nastěhovala se ke svým novým rodičům. Nejraději vzpomínám na to, jak mi má pěstounka donesla bílou plyšovou kočičku s červenou mašlí okolo krku, kterou jsem si zamilovala. I teď, ve svých 19 letech, s ní pořád ráda usínám.

* * *

Najednou bylo všechno v pořádku. V nové rodině jsem se skamarádila se svojí neteří. Sblížily jsme se natolik, že jsme si spolu pořád hrály a jezdily na různé výlety, z nichž se postupně staly dovolené i s mými pěstouny. Do školky jsme chodily také spolu, takže jsem měla u sebe vždy někoho známého.

První rok ve školce mi přišel normální, ještě jsem si neuvědomovala, že by ostatním mohlo připadat něco divného. Přišlo mi, že jsem normální holka jako každá jiná. Až druhý rok se děti začaly vyptávat, proč pro mě chodí do školky babička a ne maminka. Nebylo mi to zrovna příjemné, ale pořád jsem neměla dostatek rozumu, abych si to uvědomila a nějak řešila.

Do první třídy jsem šla o rok později, protože jsem byla ve všem pozadu. Ostatní děti už uměly normálně kreslit, podepsat se a další základní věci. Já však strávila nějaký čas v diagnostickém ústavu, kde není tolik času ani dostatek pracovníků, které by mě to naučily. Dali mi odklad a učila jsem se tak doma se svojí pěstounkou. Musela se mnou mít hodně velkou trpělivost, protože teď, když poslouchám, jak to bylo těžké, tak ji obdivuji, že to tak úžasně zvládla.

Nástup do školy pro mě byl úžasný, protože jsem měla krásnou aktovku, kterou jsem si sama vybrala, ale hlavně se mnou šli mí rodiče. Zhruba do páté třídy vše probíhalo normálně, jako bych ani nebyla v pěstounské péči. Ale pak nastoupila nová paní učitelka, která podle mě nebyla o celé problematice dostatečně informovaná. Začala mě vyřazovat z kolektivu. Říkala o mně, jak všechny holky okolo ovlivňuji, že dělají vše podle mě. Na třídních schůzkách posadila

všechny rodiče do kroužku a začala je navádět, aby si na mě dali pozor, že se po mně všichni opičí a že udělají vše, co jim řeknu. Nebyla to pravda, jen jsme byly ve věku, kdy jsme si prostě záviděly, když měl někdo jinou sukni nebo tričko. Musely jsme jednoduše mít to samé. Můj pěstoun to musel celé podstoupit. Naštěstí je to úžasný a chytrý člověk, takže si nenechal nic diktovat od paní učitelky, která se pokoušela hrát si na psycholožku.

Některé holky se od té doby se mnou nebavily, ale některé to vůbec neřešily, jako by se nic nedělo. Paní učitelka viděla, že její trik neměl velký úspěch, a tak si pro změnu vymyslela, že díky mně skončila jedna holka ze třídy v nemocnici. Že prý jsem ji ponižovala, diktovala jí, co má dělat, urážela ji a šikanovala. Ve skutečnosti byla v nemocnici jen kvůli tomu, že ji chytl slepák. Tohle už na mě bylo moc a doma jsem se složila. Rozbrečela jsem se a vše prozradila pěstounům, kteří neváhali a šli za paní ředitelkou. Samozřejmě se nic nevyřešilo, protože ředitelka byla s tou učitelkou za jedno. Holčina, která se pak vrátila z nemocnice, ani nevěděla, že se něco takového ve škole řešilo, a normálně se se mnou bavila.

Tohle se se mnou táhlo i na druhém stupni, kde jsme měli třídního učitele, který s paní učitelkou ve všem souhlasil. A problémy pokračovaly. Při hodinách fyziky jsem například mívala testy napsané na jedničku nebo dvojku, ale i přesto jsem pořád dostávala trojky. Mohla jsem se učit, jak jsem chtěla, ale lepší známku na vysvědčení jsem prostě nedostala.

V té době se mně začali spolužáci vyptávat, proč se ke mně učitelé takhle chovají, proč mám tak staré rodiče a proč mám jiné příjmení než oni. Sama jsem jim na to odpovědět neuměla a chvílemi jsem se i styděla. Není to příjemné, když na vás pořád koukají skrz prsty a pořád vás řeší.

Jednoho dne jsem proto přišla domů a zeptala se svých pěstounů. Proč se mě na takové věci lidé pořád ptají? Bylo to zhruba v šesté třídě, kdy mi vysvětlili, že se mě moje máma vzdala a že jsem se k nim dostala v rámci pěstounské péče. To mi ale nestačilo. Potřebovala jsem vědět, proč nemám vlastní rodiče, proč mě tu nechali a kde vlastně jsou. Pěstounka mi nedokázala na vše odpovědět, sama totiž nevěděla. Ukázala mi ale dopis adresovaný jim, pěstounům, který psala moje máma. Stálo v něm, že je žádá o to, aby mi mohla posílat dopisy a nějaké peníze na dárky. Hlavně jim ale děkovala za to, že se o mě starají, že mě má moc ráda a že se pro mě vrátí. To v tom dopise opakovala asi třikrát. Také si napsala o telefonní číslo na pevnou linku. Nikdy nezavolala. V dalších dopisech pak psala to samé – jak je šťastná, že je o mě dobře postaráno a jak se pro mě chce co nejdříve vrátit. Jediné, co o ní vím, je to, že dělala sportovně gymnastiku a měla celkem dobré známky. V jednom dopise přiložila i fotku. Byla jsem v šoku, jak moc jsme si podobné.

Tohle všechno pro mě bylo nepochopitelné. Nejvíce mi pomáhala setkání, která pořádaly sociální pracovnice z krajského úřadu a OSPODu. Právě tam jsem totiž mohla mluvit s ostatními dětmi a ujistit se, že v tom nejsem jediná a že kolikrát jsou i daleko horší příběhy než ten můj. Překvapovalo mě, že nás je tolik. Na každém setkání přibývaly nové tváře a já si říkala, jak je možné, že se tolik rodičů nedokáže postarat o své děti.

Na základní škole mi pořád někdo naznačoval, že bych si měla podat přihlášku na nějaký učňovský obor. Já však byla rozhodnuta, že půjdu na střední školu se zaměřením na sociální problematiku. Jediný, kdo mě v tomto rozhodnutí podporoval, byla paní ředitelka, která mi na Střední školu sociálně-právní sama napsala moc hezké doporučení. Nakonec mě vzali a já se hrozně těšila, co všechno se tam dozvím. Těšila jsem se, až začneme probírat pěstounskou péči, osvojení dítěte a všechny věci kolem. Když na to ale přišlo, tak jsem byla akorát zklamaná, protože paní učitelka (s vystudovanou psychologii) nám vše řekla jen ve zkratce, pouze základní informace, a navrch dodala, že děti v pěstounské péči jsou jiné. Prý bývají zlé, kradou, berou drogy, špatně se učí, a když už jdou na školu, tak na učňovský obor.

Já osobně znám hodně dětí z pěstounské péče a adopce, které studují nebo studovaly i na vysokých školách a jsou to kolikrát lepší lidi než děti vychované ve vlastní rodině. Nikomu jsem neřekla, že jsem z pěstounské rodiny, protože jsem měla strach, že se budou opakovat moje zkušenosti ze školky a základní školy. Ani to nemám zatím v plánu.

Kdybych teď měla napsat svá tři přání, tak by mezi ně určitě patřilo to, že chci dodělat střední školu a pak pokračovat dál na vysokou a pracovat v sociální sféře. Dalším mým přáním by bylo vychovat vlastní děti, tak, aby si jednou mohly říct, že měly úžasnou mámu s tátou a aby nemusely jako já jednou přemýšlet nad tím, kde mají rodiče, jak vypadají a proč se o ně nestarají. A poslední mé přání by bylo, aby každé dítě mohlo vyrůstat v rodině, aby nemuselo na vlastní kůži poznávat, jak to chodí v diagnostickém ústavu, děčáku a jiných zařízeních.

Filip

V té převážně dívčí skupině seděli i dva chlapci. Oba trochu snědší než ostatní, oba milí, citliví, kultivovaní. Jejich příběhy vypovídají o tom, jak hloupé je soudit lidi podle barvy jejich kůže. Dítě je dítě jako každé jiné. Kluci byli inteligentní a zodpovědní.

Filipa znám už několik let, a čím déle to trvá, tím více si vážím všeho, co dokáže. Má přirozený dar porozumět takzvaně „problémovým“ dětem, umí se na ně naladit a poskytnout jim tolik potřebné pochopení a podporu. Je velmi umělecky nadaný, po výtvarné a především po hudební stránce. Dokáže se začlenit a naslouchat, ale i ve správné chvíli prosadit svůj názor.

Myslím, Filipe, že zrovna ty se ve světě neztratíš. Děkuji za tvůj příběh a přeji ti v životě hodně moudrosti, sebepoznání, radosti, svobody a štěstí.

**„Šťastné okamžiky nám činí život radostným,
ale nevedou k sebepoznání, růstu a svobodě.
Tuto výsadu mají jen věci, lidé a situace,
které nám způsobují bolest.“**

Narodil jsem se jako každý jiný – dvěma lidem, co se měli rádi. Bylo léto 1991 a já byl první z jejich tří dětí. Začal jsem žít, začal jsem vnímat svět, začal jsem mluvit, začal jsem chodit do školy a tehdy jsem si taky začal všímat, že mezi těmi, kteří mě přivedli na svět, není něco v pořádku. Nevěděl jsem co. Najednou mi přišlo, že už se rádi nemají. Sestra a bratr byli ještě moc malí na to, aby si toho nějak všímali, ale já to cítil. Často jsme doma zůstávali se sourozenci sami a já se snažil o ně postarat. Samozřejmě mi to moc nešlo, vždyť mi bylo asi sedm let. Tyto situace se opakovaly stále dokola. Po nějaké době jsme zůstali jen s matkou, která začala pít alkohol, a pak si pro nás přijeli nějakí cizí lidé a posadili nás do auta. Matka u toho nebyla, viděl jsem ji jen za autem, když jsme čekali před školkou na sestru. Cizí lidé jí stihli ujet. Bez rozloučení a bez informací jsme od ní byli odtrženi. Strávili jsme noc v ústavu pro mentálně zaostalé. Nevím proč.

Druhý den jsme byli odvezeni do dětského domova. Září 1999. Začala další část mého/našeho života: noví lidé, nová škola, nový domov a žádní rodiče. Ze začátku to bylo hodně těžké. Pevně jsem doufal v to, že tam nezůstaneme na dlouho, že si pro nás za pár dní rodiče přijdou. Nepřijeli. Dny se změnilly v týdny, měsíce v roky. Měl jsem nové přátele a už žádní iluze o tom, že bychom se třeba dostali nastálo zpět domů. Čas plynul a přiblížila se otázka, před kterou je postaven každý mladý člověk, když končí základní školu: Co dál? Bylo to vcelku prosté. S mým kamarádem Martinem jsme se rozhodli pro studium na uměleckoprůmyslové škole. Asi proto, že jsme si pořád něco někde čmárali (dokonce i tam, kam bychom neměli) a nesmírně nás to bavilo. Talentové zkoušky byly v lednu a my si po přijetí připadali o dost lepší než všichni ostatní, kteří měli dělat přijímačky až v dubnu. V září toho roku jsme tedy nastoupili na střední školu. Byl jsem natěšen na ty všechny nové kamarády, na život ve městě, ale hlavně na to, že nebudu muset trávit tolik času v DD.

Všechno bylo naprosto skvělé. V naší třídě jsme byli jen 3 kluci a 26 děvčat. (Člověk si musí umět vybírat.) Po prvním roce studia, které bylo celkem úspěšné, jsme si s partou spolužáků a kamarádů sedli na zahrádku jedné ústecké hospůdky, abychom se rozloučili s prvním ročníkem a přivítali prázdniny. Povídali jsme si, zpívali, hráli, a v ten okamžik můj kamarád Kryštof pronesl osudovou větu: „Hledáme basáka do kapely, neměl bys třeba zájem?“ Tehdy jsem ještě samozřejmě nevěděl, že je osudová, ale byla. Nabídku jsem zbrkle přijal. Zprvu mi v DD nechtěli dovolit jezdit na kapelní zkoušky, jakmile se ale Kryštof zmínil doma rodičům o tom, že jsem

z dětského domova, zavolali paní ředitelce a ta svolila, abych k nim jel. Zjistila totiž, že Kryštofovi rodiče jsou pěstouni.

Jezdílal jsem tedy na kapelní zkoušky ke kamarádovi Kryštofovi. Později se k nim začaly přidávat i prázdniny, a tak jsem u jeho rodiny trávil stále více času. Bylo mi u nich moc hezky. Po nějaké době jsem už do DD dojížděl jen na jeden víkend v měsíci – ostatní víkendy jsem trávil v hostitelské péči v Kryštofově rodině.

Kryštof měl ještě biologického bratra a tři pěstounské sestry. Cítil jsem, že i moji vlastní sourozenci by byli rádi se mnou mimo děcák. Po nějaké době se to podařilo domluvit, a tak jezdili na některé víkendy a prázdniny do hostitelské rodiny se mnou. Začal jsem to brát jako součást svého života. V rodině jsem měl své místo na spaní, místo u stolu, a hlavně pocit svobody. Hostitelská péče mi dala hodně. Umožnila mi navrátit se zpět do života běžné rodiny, kde má člověk své soukromí a kde dostane pomoc pokaždé, když ji potřebuje. Touto cestou jsme dospěli k myšlence, že bych v rodině zůstal nastálo. V té době mi bylo už 17 let. Z myšlenky vznikl plán, který se nakonec podařilo uskutečnit. Proběhl soud, jehož se zúčastnili oba moji biologičtí rodiče a nic proti tomuto návrhu neměli. Tak jsem se oficiálně stal novým členem této rodiny.

V současné době mi je 21 let a studuji Vyšší odbornou školu pedagogickou. S mým pěstounským bratrem Kryštofem a několika přáteli ze střední školy – včetně Martina – jsme založili občanské sdružení yFilm, v němž se věnujeme točení nezávislých filmů. Pravidelně jezdím jako vedoucí nebo asistent na pobyty a dětské tábory se sdružením Děti patří domů, což mě přesvědčilo o tom, že bych chtěl studovat pedagogiku volného času. Ve svém vlastním volném čase se věnuji především hudbě a kreslení. S biologickými sourozenci se pravidelně stýkám – Marek k nám jezdí na hostitelskou péči a se sestrou Andreou se vídám, když ho vyzvedávám nebo odvážím zpět do DD. Nemám pocit, že by toto odloučení mělo negativní vliv na náš vztah, právě naopak: cítíme, že jsme si takto víc blízcí, a před každým setkáním se na sebe těšíme. Jsem strašně vděčný za to, jak se vše vyvinulo, i za to, jak jsem se mohl vnitřně vyvinout já. Kdyby Kryštof tehdy nehledal basáka do kapely, a kdyby měl doma jinou rodinu, bylo by vše určitě úplně jinak.

Anička

Usměvavá, tmavovlasá, stále pozitivně naladěná – taková byla Anička, když jsem se s ní potkávala na schůzkách Kruhu mladých. Víím, že to takové není vždy, ale svoji podstatu člověk nezapře. Anička je bytostně radostné stvoření, dokáže si na každém a za každých okolností najít tu dobrou stránku. S Aničkou je ostatním dobře, dokáže naslouchat, pomáhat, soucítit. Její zloba nikdy netrvá dlouho.

Zvolila si práci s lidmi, s těmi nemocnými a nemohoucími. Myslím, že právě pro tuto dráhu se narodila.

Tak ať se ti v životě daří, Aničko. Tvému synkovi přeji, aby brzy našel nového tátu a ty sobě hodného muže. Děkuji ti za otevřenost, s jakou jsi poskytla svůj příběh.

Když nemůžu mít to, co chci, tak chci mít to, co můžu

Je mi 20, jsem máma, jsem poloromka a jsem z děcáku. Moje maminka s tatínkem se pořád hádali. Tatínek byl schopný propít celou výplatu. Jednou na Silvestra vylezl po domovních schodech před naše dveře. Zvonil a klepal do té doby, než maminka otevřela. Stála jsem za ní a pozorovala, co se děje. Tatínek zapálil petardu a hodil ji do bytu. Strachy jsem zalezla pod postel a zůstala tam, dokud pro mě nepřišla maminka. Pokaždé jsme s nevlastním bratrem poslouchali, co se děje za dveřmi pokoje. Seděli jsme uplakaní v koutě a slyšeli, jak se maminka s tatínkem hádají. Takhle to bylo každý večer. Usínali jsme vyčerpaní z pláče. Po nějakém čase se ale vše uklidnilo a my byli zase „rodina“.

Jednou maminka onemocněla a tatínek jí chtěl ulehčit. Přinesl od známého z práce domů horské sluníčko. Maminka se na tom ale vyhřívala nejspíš déle, než je povoleno, protože se ráno probudila s velkou boulí na rameni. Doktoři jí z toho brali vzorky a pořád zkoumali, co to je, ale nikdo na to pořádně nepřišel. Nakonec se rozhodli, že si maminku pozvou do nemocnice na léčení, a tak jsem žila jen s tátou. Bratr se chytil špatné party a začal fetovat. Doma spíše nebyl než byl, a když už přišel, tak jen pro peníze. Tatínek měl práci, a tak jsem do školy a ze školy chodila sama. Doma jsem si krátila chvilky tím, že jsem seděla v okně našeho bytu v nejvyšším poschodí a koukala se dolů.

Byl víkend a na naše dveře někdo klepal. Tatínek šel otevřít a já z pokojíku poslouchala, co se děje. Byl to bratranec. Nerozuměla jsem, o čem se bavili. Tatínek přišel a sedl si na postel. Bylo vidět, že přemýšlí. Nakonec řekl, že musí jít na nějaký čas bydlet k tetě, sbalil se, večer se se mnou rozloučil a odešel. To už ale u nás stál bratranec se svou ženou a dcerami. A tak jsem žila s nimi.

Tatínka jsem viděla o víkendech, kdy jsem za ním jezdila k tetě. Pokaždé, když mě odváděl domů, jsem plakala. Plánovali jsme, jak pro mě přijde do školy a utečeme spolu, ale nikdy se to nestalo. Maminka byla pořád v nemocnici a mně se po ní stýskalo čím dál víc.

Byl krásný den odpoledne a já odcházela ze školy. Venku, jako každý den, stál bratranec. Tentokrát se ale bavil s nějakou paní. Přišla jsem k nim a bratranec mi řekl, že pojedeme na výlet. Strašně jsem se těšila. V autě jsem ale usnula, takže si z cesty nic nepamatuju. Dojeli jsme k velké žluté budově, na které byl nápis DĚTSKÝ DOMOV. Vešli jsme dovnitř a uviděli jinou paní, která na nás čekala. Bratranec s ní o něčem mluvil, pak se otočil a odešel. Paní, která na nás čekala, mě chytla za ruku a s úsměvem mi řekla, že u nich teď budu chvilku bydlet. Potom mi ukázala celou budovu.

Když jsem přišla do domova, bylo mi 8 let. Ubytovali mě na pokoji, který jsem sdílela ještě s několika holkama. První týden mě šikanovaly. Vypadalo to tak, že mi do skříně strkaly své šperky a pak chodily za vychovatelkami a stěžovaly si, že jsem jim je ukradla. Po nějaké době se

to ale zlepšilo a já začala být oblíbenější. Každý víkend za mnou jezdil tatínek a sliboval mi, že si mě vezme domů. Strašně jsem se těšila.

Začala jsem taky chodit do školy, spolu s ostatními dětmi z děčáku. Spolužáci mě nevzali. Kdykoli jsem kolem někoho prošla, bylo to pořád „Fuj, to je ta z děčáku, bacha ať nechytíte mori!“ Celá třída stála proti mně, byla jsem pro ně „špína“.

Čas šel dál a já žila pořád v domově, i když za mnou tatínek dál jezdil a sliboval, jak si mě vezme. Maminku jsme navštěvovali v nemocnici. Byla na tom tak špatně, že ji musely sestry přebalovat.

Byl pátek a já přišla ze školy. Chystala jsem se na oběd do jídelny, když si mě paní ředitelka zavolala do kanceláře. Vešla jsem a zavřela jsem za sebou dveře. Oznámila mi, že asi před dvěma hodinami umřela moje maminka. Stála jsem tam jako přivrtaná a nemohla ze sebe vydat ani hlásku. Usmívala se, zatímco jsem tam stála a z očí mi tryskaly slzy. Potom mi řekla, že má moc práce, ať jdu nahoru a pokud chci brečet, mám to dělat na pokoji. Vyběhla jsem nahoru a brečela snad celé hodiny. Nakonec přišla paní vychovatelka a řekla mi, ať se sbalím, že večer přijede jedna rodina, ke které pojedou na celý víkend. Tak jsem se sbalila a čekala jsem, až bude večer.

Po večeri přijeli a paní vychovatelka mi je představila. Pořád se na mě smáli a strašně se mi líbili. Naložila jsem si věci do auta a nasedla. Po cestě se na mě snažili mluvit, ale já pořád mlčela. Mlčela jsem celý večer a skoro celý následující den. Poprvé slyšeli můj hlas až tehdy, když jsem se v pokoji nahnula přes postel a řekla „Filipe, podáš mi, prosím, pastelky?“ Od té doby jsem psu nezavřela.

Mé návštěvy u této rodiny se opakovaly každý druhý víkend, střídavě s návštěvami tatínka. Jednou, když jsem odjížděla z víkendu, se mě „teta a strejda“ zeptali, jestli bych už u nich nechtěla zůstat navždycky. Jako jejich dcera. Řekla jsem, že ano, a teta mi slíbila, že až přijedu příště, už se do domova nevrátím. Když jsem to sdělila paní ředitelce, řekla mi, že do rodiny půjdu, až to SAMA oznámím tatínkovi. Že mu mám říct, že mám radši jinou rodinu než jeho a že budu žít u nich. Ještě ten den mi na vychovatelně vytočila tatínkovo číslo, abych mu to oznámila. Strašně plakal, ale řekl, že udělá vše pro to, abych byla šťastná.

Čtrnáct dní nato mě paní ředitelka nechala přeložit ze základní školy do zvláštní. Ne, že bych neprosplávala, jenom doufala, že tak o mě rodina ztratí zájem. Neztratila. Pořád jsem k nim jezdila na víkendy a už jsem se vracet nechtěla. U babičky jsem se s pláčem schovávala do skříně a prosila ji, abych už nikam nemusela. Jenže soudy pracovaly pomalu.

Některé víkendy jsem měla i zakázané. Jednou jsme se sprchovaly s kamarádkou a začaly po sobě přitom cákat vodou. Byla to strašná sranda. Když to ale vychovatelka řekla paní ředitelce, smích nás přešel. Zakázala mi víkend v rodině a já zůstala zavřená v DD.

A potom, když jsem byla zrovna ve vaně, mi paní vychovatelka přinesla telefon. Volala rodina, že příští víkend už u nich zůstanu napořád. Bylo to zrovna na mé 12. narozeniny.

A tak se taky stalo. Dostala jsem ten nejhezčí dárek: novou rodinu. Nastoupila jsem zpět na základní školu a měla jsem průměr 1,2.

O pár let později jsme zrovna seděli s bratrem a kamarádkou u počítače a sledovali nějaký film, když vtom zazvonil zvonek u dveří. Mladší sestra běžela otevřít a já jí byla v patách. „Je doma Anička?“ řekl starší mužský hlas. Vykoukla jsem ven a nevěřila vlastním očím. Byl to táta. Můj pravej táta. Nebyla jsem schopna cokoli říct. Koukala jsem na velkého černého psa, kterého měl u nohou. Zkoušel na mě mluvit, ale já měla šok. Zaběhla jsem vzbudit tatku, který si po obědě rád zdřímne. „Tati, venku je tatka.“ Šel tedy za ním ven a něco mu řekl. Nevím co, protože jsem se koukala z okna. Táta ale nasedl do auta a odjel. Později mě strašně mrzelo, že se neohlásil předem – připravila bych se a mohlo to celé skončit hezkou procházkou i s pejskem.

Jednou nás tak napadlo, že bychom si mohli vzít ještě jednu holčičku z děcáku. Začala k nám jezdit kamarádka z domova, ve kterém jsem dřív bydlela. Jenomže potom se o ni najednou začala hlásit její vlastní rodina a soudy rozhodly, že půjde k ní. Všichni jsme to špatně nesli. Přestala jsem se všema mluvit a jenom to v sobě dusila.

O nějaký měsíc později jsem měla narozeniny. Bylo mi 13. Dostala jsem krásného pejska. Fenku zlaté kolie. Moc hodná, chytrá a poslušná. Jmenovala se Lasie. Chodila jsem s ní na cvičák a učila ji poslušnosti. Poslouchala krásně. Stačilo zopakovat povel jednou nebo dvakrát a už věděla. Milovala jsem ji. Jednoho dne jsme se rozhodli, že pojedeme na dovolenou a Lasie vezmeme s sebou. Pár dnů před odjezdem ale dostala nějaký zánět a musela zůstat doma s mým starším bratrem. Odjeli jsme bez ní. Týden uběhl a já se těšila domů na svoji Lasie; byl jí teprve rok. Jenže když jsme se vrátili, něco bylo špatně. Normálně nás Lasie běžela vždycky hned vítat a skákat po nás. Pak mi bratr řekl, co se stalo: „Lasie umřela.“ Brečela jsem strašně moc. Pochovali jsme ji na naší zahradě a dodnes, když jdu kolem toho místa, vzpomenu si na ni a pošlu jí tam nahoru pohlázení. Byla vážně dokonalá. Každé ráno na mě čekala pod schody. Když jsem zaspala, přišla ke mně do pokojíčku, položila mi hlavu na polštář a začala kňučet. Pomáhala mi i chytat osmáka degu. Připlácla ho tlapkou a začala vrčet. Dodnes se mi po ní stýská.

Dokončovala jsem základní školu a přišlo rozhodování, kam dál. Podala jsem si přihlášku na Střední zdravotnickou, kam mě nakonec vzali. Těšila jsem se, ale taky mě strašně lákalo vyzkoušet, jaký je to jít za školu. Aspoň jednou. Zkusila jsem to a nakonec se z toho stal zvyk, což bylo taky vidět na známkách. Musela jsem odejít a přestoupit na učňák, na obor pečovatelský. V prváku jsem se seznámila s jedním klukem. Modrookej, hezkej, milej. Začali jsme spolu chodit. Byl skvělejší. Pořád jsme litali po venku a smáli se. Jezdili jsme k nám na chatu, seznámila jsem ho s rodiči. Strašně se mi líbilo, jak mluvil o tom, co bude dělat se svým synem, až nějakého bude mít, jak ho bude oblékat, co ho bude učit. Dítě jsem ale ještě nechtěla. Bylo brzo.

Pak začaly letní prázdniny a s nimi i moje problémy. První tři týdny jsem byla na brigádě v nemocnici, ale hned potom jsem odjela za ním a už se nevrátila. Prostě jsem utekla.

Bydleli jsme různě po kamarádech nebo venku. Až na konci prázdnin nás rodiče našli a odvezli domů. Hledali nám společné bydlení, chtěli nám pomoci. Jenomže z hodného a milého kluka se nakonec vyklubal násilník, kterej nemusel chodit daleko pro to, aby mě zmlátil dle libosti. Modřin si všímalo víc a víc lidí a já musela všem říkat „Ale on nechtěl.“ Přes prázdniny jsem strašně zhubla, a tak mi mamka zařídila vyšetření v nemocnici. Našli mi takovej malej nález o velikosti dva centimetry dole v podbřišku. Jo, byla jsem těhotná. Nejtěžší bylo to říct rodičům. Šla jsem za mamkou a připravovala jsem si větu, kterou jí to oznámím, ale ona řekla jen „Tak v kolikátým jsi?“ Ani u tatky to nebylo moc složité: „A budeš mi ho půjčovat?“ A tak se začalo všechno chystat a plánovat, aby měl prcek pohodlí.

Doktor mi naplánoval termín porodu na 21. 7. 2012. Čekání bylo nekonečný a dlouhý. 19. 7. v noci jsem koukala na film, když mi najednou praskla voda. Naši psi začali štěkat a vzbudili tatku, kterej mě odvezl do nemocnice. Dál už to bylo na mě. Rodila jsem něco málo přes tři hodiny. Bolelo to jak čert, ale když se teď na něj kouknu, stálo mi to za to. Tatínka nemáme, protože ten pravej utekl, když jsem mu oznámila, že jsem těhotná. Jestli si nějakýho tatínka najdem, to nevím. Co ale vím, je jasný: Nechci, aby měl můj syn stejný dětství jako já.

Táňa

Tánin příběh se od ostatních liší – je totiž nedokončený. Přesto má možná právě díky tomu velkou vypovídací hodnotu. Je plný otázek, plný obžaloby systému, který způsobuje dětem tolik nejistoty... Kolikrát si jen musely vyslechnout, že „pojedou na tábor“, i když realita byla docela jiná? Ptal se jich někdo, jak těžké je někde žít pár měsíců, naučit se novým pravidlům, poznat nové lidi, najít si kamarády – a potom jít zase o dům dál? Když jsem si přečetla Tánin příběh, samotnou mě přepadla úzkost a zmatek z nejistoty, onoho vakua, v němž nelze zapustit kořeny.

Táňa velmi váhala, jestli se má do projektu zapojit. V době, kdy se scházela s ostatními mladými lidmi v rámci Kruhu mladých, na mě působila jako ta nejvíce uzavřená. Možná jsem ji jenom nedokázala dost dobře poznat.

Nevím, kde je Táňa teď, ani jak se jí daří. Pevně věřím, že dál žije svůj příběh a že v něm hraje pozitivní roli. Děkuji ti, Táňo, že ses o něj s námi podělila.

Carpe diem

Moje životní cesta započala už v mámině břiše. Táta s mámou se vzali už před mým narozením a můj příchod na svět měl být radostná událost. Oba dva byli mladí a naivní. Netušili, jaké obtíže se mohou vyskytnout. Když se potom objevily, neuměli je překonat...

Jednoho dne večer během večerníčka – to mi byly asi tři roky – jsem si všimla, že se mámě nafukuje žaludek. Vyděšeně a s úzkostí v hlase jsem se jí zeptala: „Mami, proč se zvětšuješ?“ Máma mi s úsměvem na tváři odpověděla: „Budeš mít brášku,“ a já jí tvrdohlavě odvětila: „Nene! Děti nosí čáp!“ Táta na mámu upřeně a našťavaně koukal. Zakřičel na ni: „Dej Táňu spát!“ Uložili mě do postýlky. Zavřeli dveře od mého pokoje. Za dveřmi se strhla bouřka. Hádky... Vše jsem slyšela a představovala jsem si tátův výraz. Měl zlé oči...

Druhý den ráno jsem se probudila a šla si vyčistit zuby. Po cestě jsem si všimla velkého kufru u vchodových dveří. Máma stála u nich. Zařvala na mě, ať sebou hnu, že na mě nebude čekat celou věčnost. Stála jsem jako opářená. Máma mě popadla za ruku, obula mě a šly jsme.

Vstoupily jsme do neznámého domu. Byl tam divný pán. Vysoký, hubený, s havraními vlasy. Mámu ve dveřích políbil. V mojí hlavě se rojily myšlenky: Co se děje? Kde je táta? Proč jsme tady? Kdo to je? Proč dává mámě pusu na pusu?

Všechno se změnilo. Tátu jsem od té doby neviděla. Žily jsme s mámou a tím cizím pánem, který měl být mým novým tátou. Nikdy se jím nestal. Vždy byl a navždy zůstane „oloupaný banán“ (tak jsme ho s bráchou přejmenovali).

Banán byl alkoholik, zlodějíček a silný kuřák. Nechodil do práce. Mlátil mámu. Hádky byly na denním pořádku. Máma také hodně kouřila, takže celý byt byl zahalen kouřem. Do toho všeho se narodil brácha.

Doma chyběly peníze. Bylo tam zakouřeno. Já a brácha jsme měli oči podlité krví a kašlali jsme jako staří tuberáci. Všude se povalovaly cigarety a láhve od alkoholu. Děda nám vařil a nosil jídlo. Bez něj bychom byli o hladu. Banán každý večer chodil do hospody na pivo a vracel se po půlnoci. Než přišel domů, máma se s námi zabarikádovala v dětském pokojíčku, aby nás v noci nemohl zmlátit. Vždycky zuřivě bušil do dveří a řval, že mámu zabije. Když usnul, vzbudila nás a vyplížila se s námi ven. Chodili jsme k její kamarádce, jenže ta bydlela se svými dvěma syny a manželem v garsonce, takže jsme u ní nemohli přespávat. Posílala nás do sklepa, kde byla stará postel. Když to nešlo tam, toulali jsme se v brzkých ranních hodinách po ulicích. Pak jsem vyrazila do školy, brácha do školky a máma do práce. Takhle jsme žili s malými změnami několik let. Někdo z nás byl nemocný, fotr někoho zmlátil, atd.

* * *

Jednou nás navštívil děda z Kanady. Byl velice přísný a my jsme se ho báli. Jeho návštěvy byly vzácné, takže jsme ho skoro neznali. Před jeho příchodem se schovaly popelníky a flašky od chlastu, abychom se tvářili jako šťastná rodinka. Děda byl však bystrý a všiml si, že je to jen přetvářka. Vzal nás i s mámou na městský úřad na sociální odbor.

Sociální pracovnice nás s bráchou odvedla do kanceláře své kolegyně, kde jsme si jen tak hráli a netušili, co se děje. S mámou a dědou mezitím projednala situaci a nabídla jim řešení. Když došli k závěru, zavolali si nás a řekli nám: „Nebojte se. Pojedete na dva týdny na tábor.“ Nasedli jsme do dědova auta, připoutali jsme se a rozjeli se směrem k Dobřichovicím.

Vstoupili jsme do areálu Dětského diagnostického ústavu. Stála v něm velká budova, měla zamřížovaná okna a byla plná dětí. Tam se s námi máma s dědou rozloučili. Zamávali jsme jim a oni odfrčeli. Personál ústavu se s námi seznámil. Převlékli nás do ústavního oblečení. Provedli nás po areálu. Seznámili nás s pravidly a vzali nás na večeři, kde nás seznámili s ostatními dětmi. Ze začátku jsme věřili, že se vrátíme zpátky domů k mámě, že tam budeme jenom chvíli. Ze čtrnáctidenního pobytu se stal měsíc, pak dva a nakonec tři. Máma nás navštěvovala méně a méně, my ale pořád doufali a brečeli jsme, jak moc se nám po ní stýskalo.

„Diagnosták“ je jen přestupní stanice, kde strávíte několik měsíců. Otestují vás a na základě vašich výsledků vás pošlou do dalšího zařízení, ať už je to psychiatrická léčebna, dětský domov, dětský domov se školou, dětský výchovný ústav nebo nějaké jiné. Nás, jakmile jsme si po třech měsících zvykli a adaptovali se na nové prostředí, přestěhovali do dětského domova. Nové prostředí. Nová pravidla. Nové děti. Nový personál. Další boj o místo a zařazení do kolektivu. Další přizpůsobování. Zase. A v myšlenkách jeden velký zmatek: Vrátím se někdy domů? Přestěhují mě znova?

Roman

Roman patří mezi ty, které znám už dlouhou dobu. Za ta léta hodně vyrostl, z malého chlapce se stal mladý muž, přiměřeně sebevědomý, odhodlaný, rozumný. Ve skupině mladých působí jako přirozený vůdce. Ví velmi dobře, co od skupiny očekává, stejně jako Linda. Uvědomuje si však i její limity. Je člověkem, který potírá legendy o „pumě vychovávané kočkou“, o „volání divočiny“, o obtížné adaptaci adoptovaných romských dětí v neromských rodinách. Je synem, jakého by každý chtěl mít.

Roman je angažovaný mladý muž. Setkali jsme se spolu i před kamerami. Nebojí se říci, co prožívá a jak se přitom cítí. V hlavě má vše srovnáno, ví, co je a co není důležité, ačkoliv i on sám na vlastní kůži pocítil sílu nenávisti těch, kteří soudí druhého podle barvy kůže. Přesto nezahořkl a neopustil svoji cestu. Statečnost romských dětí, které ve svém životě najdou odvahu bořit tyto mýty, musí být nezměrná.

Tak ať se ti podaří přijmout to, co nelze změnit, Romane. Díky, jsi pro mě velkou inspirací.

Můžeš změnit, co změnit lze – a to, co změnit nelze, musíš prostě přijmout

Jmenuji se Roman, je mi 22 let a do adoptivní rodiny jsem přišel, když mi byl rok a půl. Jsem nejstarší z osmi sourozenců, z toho dva mí bratři jsou také adoptivní a čtyři sestry s nejmladším bratrem jsou v pěstounské péči.

Na prostředí dětského domova si vůbec nevzpomínám, protože jsem byl ještě malé dítě. Většina lidí, angažujících se v náhradní rodinné péči, se ptá právě na tyto vzpomínky, možná ve snaze pochopit a vcítit se do situace dítěte. Tato oblast je mi ale uzavřená. Jediná vzpomínka, která mě v této souvislosti napadá, je hodně mlhavá a váže se k tomu, jak si mě jako malé dítě vezli starou Škodou 120 domů a já byl zabalený ve žluté dece, u mámy v náručí. Vždycky, když si na to vzpomenu, dopadá na mě příjemný pocit jistoty a lásky.

Jednou z nejdůležitějších osob v mém životě je od té doby máma. Je to adoptivní matka, která mě se svým manželem, mým tátou, přijala za vlastního a společně mě vychovali s láskou a pokorou.

Když budu ve vzpomínkách pokračovat dál, od nejstarších k těm, co se udály nedávno, napadá mě jeden důležitý životní milník: můj křest a přivítání do křesťanského společenství, ve kterém jsem vyrůstal. Píšu to z toho důvodu, že mi příchod do adoptivní rodiny, žijící v křesťanském společenství, připadá jako ta nejlepší kombinace. Moje máma učila katechismus, a tak mě na křest připravovala už jako tříleté dítě. Ze samotného obřadu si nic nepamatuji, ale rodiče mi později vyprávěli, jak jsem všechny odpovědi říkal sám a že na mě bylo vidět, jak velkou mám radost. Rád také vzpomínám na to, do jak velké rodiny jsem se dostal.

Moje máma má sama tři sestry s dětmi v mém věku. Jako malý jsem tak chodil do školky se svým bratrancem a sestřenicí; s bratrancem jsem i seděl v první třídě. Na vyšším stupni jsem pak chodil do třídy s kamarády z naší vesnice. Jako krásné vzpomínky se mi teď vybavují velké oslavy, kdy se sešla celá rodina a děti si hrály společně. Také prázdniny jsme jako děti trávili u babiček, s bratranci a sestřenicemi. Dostal jsem se do prostředí, kde lidé věděli, odkud pocházím, a brali mě takového, jaký jsem. Myslím, že toto je v procesu přijetí dítěte do rodiny tím nejdůležitějším. Rodiče mi od malička říkali, že jsem adoptovaný, takže jsem měl plno času na to, abych si na to zvykl.

Vždy jsem byl nadaný v hudbě, chodil jsem také do výtvarného kroužku a s harmonikářským souborem jsme jezdili po soutěžích. Rodiče mě vedli k tomu, abych rozvíjel dary, kterých se mi dostalo. V době dospívání jsem byl velký extrémista, nosil jsem „kohouta“ na hlavě a roztrhané kalhoty. Rodiče ale tento můj tehdejší styl tolerovali a já cítil, že mi rozumí.

Po základní škole jsem chtěl jít na chemickou průmyslovku do Brna, mamka mi to ale rozmluvila s tím, že v Brně je to se vztahy k Romům problematické a že bych se tam mohl dostat

do špatné party. Po letech oceňuji, že mi raději doporučila Biskupské gymnázium v Letovicích. Během let studia jsem se stal členem několika kapel, učil jsem hrát spolužáky na kytaru, chodil do sboru a jezdil po koncertech. V tomto období pro mě bylo nejdůležitější cítit podporu. Potřeboval jsem vědět, že mi rodiče věří, že něco dokážu.

Po střední škole jsem hodně přemýšlel o tom, čím se budu živit. Nevzpomenu si na všechny věci, které mě v tomto rozhodování ovlivnily, ale mezi ty nejdůležitější patří vedení psychologů z různých organizací, se kterými jsem se setkával na pobytových akcích. Uvědomil jsem si, že můj život je neobvyklý a že mám co předat ostatním. I tenkrát mi rodiče velice pomáhali – stačilo vidět, jak je máma vytrvalá a táta pracovitý a poctivý, a hned jsem měl dobrý a inspirující příklad. Dostal jsem se na Vyšší odbornou školu sociálně právní v Brně, kde tento rok přistoupím k absolutoriu. Svoji budoucnost momentálně vidím v sociální práci s Romy a také v práci s lidmi, kteří jsou zainteresováni v NRP.

Každému musí být jasné, že v žádné rodině není každý den jako z pohádky. Všichni mají své problémy, ale tento příběh není o nich. Nechci řešit ani takové věci, jako co se stane, když dítě neposlechne a nevnese koš.

* * *

Do Kruhu mladých jsem se dostal po zkušenostech s organizací Power for Youth z Visegrátské konference v Brně. Je to jedna z organizací, které pracují s dětmi v NRP. Líbí se mi metody, které využívají a díky nimž mají mladí lidé prostor pro vlastní názor, stejně jako možnost konzultovat je s lidmi odpovědnými za legislativní proces. Když jsem slyšel o tom, že v České republice nic podobného zatím nefunguje, rád jsem se zapojil do formování Kruhu mladých a naskočil přímo do rozjížděcího se vlaku. Myslím si, že moje zkušenosti z NRP mohou lidem pomoci.

Při setkání Kruhu mladých s pěstouny a žadateli o pěstounskou péči padají nejrůznější otázky, související s přijetím nového dítěte. Směřují i na téma rasismu a řešení situací s rasismem spojených.

Do této knihy chci přispět hlavně svými zkušenostmi s rasismem a celoživotním údělem člověka, který je „jiný“ než ostatní.

Píše se to těžko, a není v mých silách popsat úplně vše. Rád bych se ale dotkl otázek, které jsem si pokládal sám, když jsem v NRP vyrůstal.

První takovou jsou moji biologičtí rodiče. Mnohokrát jsem přemýšlel o tom, že tyto lidi jednou najdu, ale zároveň jsem se ptal, do jaké míry mi to pomůže v přijetí sebe sama a v budování své vlastní identity. V období dospívání, kdy tyto myšlenky byly častější, mi bylo rodiči nabídnuto, že mi bez problému pomohou najít ty, kteří mi darovali život. Rozhodl jsem se odmítnout. Je to pro mě stále velká neznámá, ale myslím si, že jsou v životě důležitější věci než jen jít slepě a naivně za svými biologickými kořeny. Někteří psychologové nabádají k tomu, aby rodiče

organizovaně vedly své děti z jiného etnika k jejich kořenům, ale mně nepřipadá tento přístup z praktického hlediska ideální.

Mnoho dětí nemusí přijmout fakt, že jsou jiného etnika, protože si jako „jiní“ nepřipadají, i když reálně „jiní“ jsou. Důležité je podle mě ponechat dítěti svobodu volby nad tím, zda má či nemá cenu hledat cesty ke svým kořenům. V mém osobním případě to bylo tak, že jsem o svém původu věděl, ale nikdy jsem se v rodině necítil nijak vykořeněný. Je pravdou, že u mě se původ těžko definuje, protože v rodném listě mám napsané „dítě poloromského etnika“. To s sebou nese mnoho třecích ploch, zvláště v nastupujícím novém režimu, který hlásá „co je tmavé, to je romské“.

Myslím, že identita v NRP není jen pojem v psychologickém slova smyslu. Kdyby se dala tato identita utvářet pouze skrze biologické kořeny a okolní prostředí, bylo by to moc jednoduché. Identita v NRP je pro mě pojem, který utváří především další lidé: ti, kteří připravují žadatele, ti, kteří píší národnost do rodného listu, sociální pracovníci, policie, atd. Podle mě by nemělo docházet k tomu, že se něčí subjektivní pojem najednou stane objektivní pravdou. Dítě má mít co největší svobodu v tom, jakou identitu si samo zvolí. Věřím, že spolupráce dítěte s náhradní rodinou, která k němu bude přistupovat s respektem a ohledem na jeho svobodu (a zároveň s přiměřeným dávkováním odpovědnosti), sama způsobí, že si dítě vybere tu správnou identitu, která bude stabilní a pevná.

* * *

Vyrůstat v rodině jiného etnika pro mě bylo vlastně normální, protože se doma takové věci jednoduše neřešily. Mnoho lidí spatřuje problémy v rozdílnosti, ale já myslím, že právě ve vzájemných rozdílech se utváří originalita každého člověka. Aby dítě dokázalo přijmout novou rodinu, ať už jakéhokoli původu, mělo by to cítit stejně. Samozřejmě se člověk častokrát setkává s reakcemi na svůj původ, většinou negativními, a potom záleží na rodičích, jak s tím dovedou pracovat.

Když jsem byl malý, měl jsem možnost vyrůstat v rodině, která mě plně respektovala. V létě jsem se více opálil, byl jsem středem pozornosti a dělalo mi to dobře. Na základní škole mě spolužáci přijali – bylo mezi nimi spousta rodinných známých, takže jsem vždycky našel zastání. Setkal jsem se i s rasistickou šikanou, ale беру to jako dobrou zkušenost do budoucna. Když jsme společně se svým bratrancem dostali od celé třídy „nakládačku“, uvědomil jsem si, jak silné pouto mezi námi vlastně je. Přísloví, které říká „Co tě nezabije, to tě posílí,“ u mě platilo dvojnásob.

Když jsem přes léto hledal brigádu, uvědomil jsem si, jak moc záleží na tom, jakou pověst mají moji rodiče. Chtěl jsem jít do jedné nejmenované firmy, která pracuje se sběrnými surovinami. Domluvil jsem se, že můžu přijít, ale když jsem se (včas) dostavil, sdělili mi, že mají plno.

Zůstal jsem klidný, abych nešířil předsudky o tom, že lidé tmavší pleti jsou agresivní a neumí se chovat. Doma jsem řekl, co se stalo, a táta, který mi brigádu doporučil, se mnou druhý den jel na pracoviště. Tentýž člověk, co mi předtím řekl, že mají plno, nakonec vypadal udiveně, když si uvědomil, kdo že to vlastně jsem a kdo je můj otec. Udržet emoce na uzdě je vždy hodně o trpělivosti.

Když jsem začal studovat v Brně, s jedním kamarádem jsme šli nakupovat do supermarketu, a hned po mém příchodu zavolali ostrahu do oddělení s alkoholem. Tyto formy nepřímého rasismu člověk jen stěží někomu dokáže, s čímž se nedá (bohužel) nic dělat. Důležité pro mě bylo to, že mi rodiče odmala vysvětlovali, co to rasismus vlastně je a proč se tak lidé chovají.

Když v Brně vejdu do obchodu s oblečením, drží se ostraha většinou těsně za mnou a jakoby nenápadně sleduje, co dělám. Je to stresující a ponižující, ale když člověk zachová klid, dá se taková situace vyřešit. Jednou jsem takhle hlídači v obchodě s úsměvem na tváři nahlas řekl „Na shledanou“, a on byl velice překvapen. To pro mě znamenalo vítězství – nenechal jsem se ponížit.

Horší je, když si chce člověk jít zatancovat do klubu a ostraha ho odmítá pustit s tím, že je tam plno. Ostatní přitom dovnitř normálně mohou. V takových chvílích se dá dělat jediné: nenechat se rozhodit a jít prostě někam jinam. Známý mi vyprávěl, že byl svědkem situace, kdy jeden slušný a pěkně oblečený Rom zavolal v podobném případě policii a klub dostal velkou pokutu za rasismus zaměstnanců. Na tohle bych asi nervy neměl, ale také je to způsob.

Rozhodující je zamyslet se v první řadě nad tím, proč rasismus vůbec existuje. Vidina něčeho cizího a nejistého obecně vytváří v člověku strach. Pro většinu lidí je tak jednodušší někoho s jinou barvou pleti místo snahy o poznání a pochopení prostě odsoudit. Takto vznikají předsudky: Když se malé dítě spálí o rozžhavenou plotnu sporáku, tak si tuto situaci zapamatuje a příště už na něj nesáhne, tedy alespoň ne úmyslně. Rasismus funguje podobně. Pokud má někdo negativní zkušenost s člověkem jiného etnika, vsugeruje si, že nebezpeční jsou úplně všichni. Samozřejmě pak varuje i svoje děti a známé, aby před domnělým nebezpečím uchránil celý svůj „kmen“.

Zastávám názor, že není dobré dítěti říkat, jak jsou ostatní lidé hloupí a že si z toho nemá nic dělat. Je třeba přijmout pocity takové, jaké jsou. Když dítě přijde domů s tím, že ho zbili, myslím, že je dobré nejprve vypustit emoce, a až potom se začít rozumně bavit o řešení problému. Prevence těchto situací je důležitá.

Dítě, které jde do nové rodiny, by se mělo cítit v první řadě pohodlně. Důležitou roli zde hraje příprava žadatelů, očekávání, která na své dítě předem kladou. V mém případě to bylo tak, že rodiče chtěli dítě jiného etnika a byli na to důkladně připravení. Skutečně „přijetí“ tak proběhlo ještě před tím, než jsme se reálně setkali. Když jsem byl malý, rodiče mi říkali, že jsem se často mazlil a vynahrazoval si tak fyzickou lásku, která mi chyběla v DD. Člověk by si řekl, že některé děti jsou na takové věci už velké, ale není to tak. Dítě potřebuje fyzický kontakt, aby vědělo, že je v bezpečí. Myslím, že i já sám jsem v první řadě chtěl cítit právě bezpečí, lásku a svornost. Stačí k tomu pár obyčejných slov jako „ty jsi naše dítě a máme tě rádi“.

V současnosti už u sebe nemám nic, co bych si přivezl z DD. Některé děti mají „své“ oblečení, některé si dokonce odvázejí jakýsi „kufřík jistoty“ se schovanými hračkami. V mém případě tomu tak nebylo. Nejsem v pěstounské péči, ale v adopci, byl jsem ještě příliš malý, a také je třeba vzít v úvahu tehdejší nastavení sociálního systému. Děti se vybíraly do adopce často tak, aby se podobaly novým rodičům, ve snaze vytvořit co možná nejvíce „reálnou“ rodinu.

Když jsem přemýšlel o tom, jak bych přispěl svým životním příběhem do této knihy, napadlo mě, že jsem vlastně úplně normální kluk, který měl krásné dětství. Možná i některé děti z „normálních“ rodin by mi mohly závidět spoustu zážitků. Tím, že jsem nejstarší, taky vidím NRP u nás doma trochu jinak; můj nejmladší sourozenec je ode mě skoro 20 let, takže si často říkám, jaké by to bylo, kdyby byl můj syn. Starší se u nás starají o mladší, a díky tomu, že je nás doma tolik, věřím ve své předpoklady stát se dobrým otcem vlastních dětí. Sice jsem vyrůstal v DD, ale svůj vývoj považuji za přirozený. Některé děti začínají mluvit o dětství od doby, kdy byly v porodnici, pro mě je skutečným začátkem až okamžik, kdy si mě naši vzali k sobě. Opravdový život pro mě zkrátka nezačal početím, ale převzetím. Je pravda, že slavím narozeniny a vím, jak jsem starý, ale důležitější je jiná věc – že můžu být v této rodině, a že ji mám rád.

Ester

Ester do Kruhu mladých nepatří. Svůj příběh mi poskytla po přečtení knížky od Terezy Nagy-Štolbové Dcera padajícího listí. Její rozhodnutí přispět do této knihy bylo spontánní. Překvapila mě.

Ester je plachá dívka, neprůbojná, tichá. Mluví málo o věcech kolem sebe, a sama o sobě ještě méně. Celým svým postojem dává najevo, jak moc jí záleží na tom, aby se na ni druzí lidé nezlobili.

Děkuji, Esterko, že ses podělila s ostatními o svoje zážitky a pocity. Přeji ti hezký život.

Život je takový, jaký si ho uděláš

Ani nevím, čím mám začít. Třeba takhle: Jmenuji se Ester a narodila jsem se v H. Když to tak vezmu, ze svého dětství, tedy z pobytu u vlastních rodičů, si nic nepamatuji. Podle informací, které jsem se později dozvěděla, je to nejspíš dobře – ale o tom až později. Nepamatuju si ani to, jak jsem se dostala do dětského domova, a přímo odtamtud mám jen matné vzpomínky. Jedna z nich patří bazénku s umělohmotnýma kuličkama. Bylo to mé oblíbené místo na hraní. Dokonce jsem si našla i dva kamarády. Nevím už, jak se jmenovali, ale bylo nám spolu dobře. I když nejradši jsem byla sama. Právě samota se totiž stala mou nejlepší kamarádkou, a zůstává to tak dodnes.

Dokonce si vybavuju, jak jsem si hrála na pískovišti. A jak u nás byl čert s Mikulášem a my pro ně měli připravenou básničku nebo písničku, i když už nevím jakou. Pamatuju si, že jsme u toho měli tleskat. Některé děti dokonce plakaly, jak moc se bály, a vychovatelky je musely utěšovat. Taky si vzpomínám, jak jsem musela s vychovatelkou provádět různé cviky na nohy, protože jsem je měla křivé, a později jsem dokonce dostala takové speciální boty černé barvy. Byly docela pohodlné. Měla jsem i svoji panenku, se kterou jsem si hrála v jednom kuse, byla jsem její maminka a ona moje dítě. Asi jsem už od mala měla v sobě mateřské pudy. Nevím, kde se to ve mně vzalo. Možná to byl důsledek toho, že jsem si dlouho nemohla hrát – později jsem zjistila, že mi rodiče nedovolili vyrůstat jako normálnímu dítěti.

Taky si vzpomínám, že tam byla nějaká vychovatelka se zrzavými vlasy a brýlemi. U ní jsem dokonce párkrát byla. Měla takový veliký dům a před ním (nebo na zahradě, už nevím) pěstovala červený rybíz.

Nevzpomínám si ani na odchod z domova k pěstounům. Víím, že mi bylo šest let, a že to bylo těsně před Vánocemi. První, co jsem udělala, bylo to, že jsem popadla panenku své nevlastní sestry a začala si s ní hrát. Jezdila jsem s ní v kočárku na procházky a vždycky jsem se přitom cítila taková dospělejší. Bylo to asi tím, že jsem neměla možnost hrát si jako malé dítě. Dneska na to s úsměvem vzpomínám. Později mi máma ještě vyprávěla, že když jsem k nim úplně poprvé přišla, říkala jsem jim teto a strejdo. Ale to si nepamatuju.

Pak jsem nastoupila do mateřské školky, kde jsem si našla kamarádku. Jmenovala se Saša. Všechno jsme dělaly spolu, hrály si, smály se... Staly se z nás nejlepší kamarádky. Později jsem chodila do školky s nevlastní ségrou. Také jsem musela chodit k jedné paní učitelce na logopedii, protože jsem neuměla mluvit. Doháněla jsem toho tolik, že jsem měla rok nebo dva odklad, než mě pustili do první třídy.

Ve škole to bylo v pohodě. Sice jsem v dalších ročnících neměla zrovna nejlepší známky, ale mým nevlastním rodičům to nevadilo. Počítali s tím, že nebudu úplně nejlepší, vzhledem k věcem, které se mi staly v raném dětství.

Vzpomínám si ještě, že jsem skoro vždycky brečela u úkolů, protože mi to nešlo. To mě vždycky mamka posílala do pokoje, abych se uklidnila, a že mám přijít, až mě to přejde. Za chvíli jsem se vždycky vrátila, jako by se nic nestalo. Je pravda, že mi kolikrát dala takovou tu „výchovnou“ facku, a potom dokonce nechávala tatku, aby se mnou dělával úkoly on. Uměl mi to vždycky vysvětlit tak, že jsem tomu rozuměla, a hlavně se mnou měl víc trpělivosti.

Už když jsem dostala první facku, nebo když jsem udělala nějakou blbost a oni mi vynadali, že to nesmím dělat, říkala jsem si, že to nemůžou být mí rodiče. Že mí vlastní rodiče by nikdy nic takového neudělali. A od té doby jsem se rozhodla, že musím za každou cenu zjistit, jak to s nimi opravdu bylo.

Přišlo to, když jsem byla v deváté třídě; dalo by se říct, že to byl nejhorší půlrok mého života. Pár dní před svými sedmnáctými narozeninami jsem se rozhodla, že konečně najdu nějaké informace o své biologické rodině. Napadlo mě, že to určitě budou mít naši někde u sebe. Věděla jsem sice, že se jim nesmím hrabat ve věcech, ale přesto jsem byla schopná udělat cokoliv, jen abych se dozvěděla pravdu. Šla jsem k nim do ložnice a po chvíli hledání našla desku, na kteréch bylo modrým písmem napsáno „Rodinné záležitosti“. Uvnitř byly ty papíry.

Když jsem si je pročítala, nestačila jsem se divit.

Stálo tam, že nás bylo sedm sourozenců, pět vlastních a dvě z prvního manželství, co je matka měla s jiným chlapem. Všichni skončili v dětských domovech kvůli tomu, že mě rodiče týrali. Protože matka nevládala mou výchovu a sama na ni nestačila, přenechávala ji otci. Všichni měli své hezké pokojíčky, jenom ten můj původně sloužil jako skladiště kol, skla a dřeva.

Ke spaní jsem měla odřenou bílou váledu, která měla místo matrace tvrdou hmotu, připomínající polystyren potažený koženkou.

Pokoj silně zapáchal rozloženou močí a stolicí a podlaha byla potažená linoleem.

Potom, když mě převezli do nemocnice na zavolání staršího bratra (spadla jsem z postele), zjistili, že mám poruchu vnímání, neumím navázat kontakt, byla jsem samá modřina a podlitina a navíc v bezvědomí. Vychrtlé tělo, atrofované svaly, prázdné podkoží, a v 6 letech jsem vážila 11 kilo. Silně jsem páchla rozloženou močí a měla jsem jizvy na tvářích, v podbřišku a na rameni. Matka pak u soudu řekla, že mě netýrala a necítí se vinna. Mohl za to můj otec, který byl v té době ve vazební věznici.

Matka týrání nezabránila z toho důvodu, že jí otec pořád vyhrožoval, stejně jako ostatním sourozencům. Ti kolikrát museli dělat domácí práce i za něho a celou dobu byli vychováni rodiči tak, aby si ke mně nevytvořili žádný vztah. Když potom šli rodiče do vazby, brali všechno jako trest za něco, co jsem si zasloužila. Počítalo se s tím, že otec odejde od soudu s větším rozsudkem než matka, protože už byl jednou zavřený kvůli pohlavnímu zneužívání mé nejstarší sestry Kateřiny.

* * *

Když jsem to dočetla, absolutně jsem netušila, co si o tom všem vlastně myslet. Byl to pro mě strašný šok, zjistit takovou krutou pravdu po takové dlouhé době. Celý život jsem žila v přesvědčení, že by mi vlastní rodiče nikdy neublížili, že by na mě nevztáhli ruku.

Nebyla jsem připravená unést takovou tíhu, a v té chvíli mě nenapadlo nic rozumnějšího, než vzít žiletku a pořezat se. Vybit všechnu tu zlost, kterou jsem v sobě měla.

Tehdy naštěstí naši nebyli doma; ani nevím, jak se mi to nakonec podařilo před nimi utajit. Až později, když jsem šla k doktorce na prohlídku v sedmnácti letech, ptala se mě, kdo mi to udělal a že to tak nemůže nechat.

Já řekla, že jsem si to udělala sama; nic jiného mi taky nezbývalo. Poslala mě k jedné psycholožce (jiné, než ke které jsem chodila předtím), ale ona tam stejně nebyla. Prý si mě objednala na jiný den, než bylo domluvené.

Když se pak mamka dozvěděla, že jí o tom všem doktorka neřekla a udělala to za jejími zády, strašně zuřila. Stejně jsem to našim musela nakonec říct sama, nebylo jiné cesty.

Přiznám se, že ještě párkrát jsem se pokusila řešit ten samý problém alkoholem nebo práškama. Taky jsem se to pokoušela kombinovat, nebo míchat různé druhy alkoholu a opíjet se až do němoty. Dokonce jsem přemýšlela i o sebevraždě. Nevěděla jsem tehdy, jak to řešit, tak jsem vymýšlela všechno možné, jen abych od toho utekla co nejdál. Nic mi stejně nepomohlo.

Když na to teď vzpomínám s odstupem času, nevím, jestli mám být na rodiče naštvaná, jestli mám mít vztek, nebo jestli mám brečet. Celkově ani po takové době pořád nevím, co si o tom všem mám myslet. Možná i mým rodičům bylo ubližováno, když byli sami malí, a vryli si tak do paměti, že jedině takhle se řeší problémy. Nevím.

Nikdy nepochopím, proč to udělali. Přemýšlela jsem, jestli bych jim dokázala odpustit. Dnes už vím, že co bylo, bylo, a člověk to těžko změnit.

Martina

Martina je ženou několika tváří. Známe se od jejích sedmi let, kdy ještě byla v dětském domově, a stýkáme se spolu dodnes, i když je z ní už samostatná mladá žena. Za ta léta jsem ji mohla poznat jako vstřícnou, ochotnou, spolehlivou a spolupracující bytost, stejně jako člověka nepřátelského, nervózního a plného zloby.

Martina má velké potíže se zvládáním emocí, těch vlastních i těch, které vnímá ve svém okolí. Přesto dokázala v milujícím rodinném prostředí vyzrát mnohem více, než možná mnozí očekávali. Má pevnou vůli, je houževnatá a ctižádostivá, a to ji žene stále vpřed. Zrazení, kterými si prošla, jsou hluboká a budou ji poznamenávat po celý život. O to cennější je její ochota podělit se s ostatními o svůj příběh.

Žij tak, jak sama chceš, Martino – já vím, že dokážeš najít svoji správnou cestu. Mám tě ráda.

NIKDO se MĚ neptal, jestli se CHCI narodit, tak mi TEĎ neříkejte, JAK mám ŽÍT!

Proč zrovna tento citát? Proč zrovna já měla takový život? Kolikrát se sama sebe ptám, jestli to všechno vůbec chci vědět. Moje minulost. Pokusím se Vás zasvětit do svého života.

Ten citát je mým mottem už 7 let. Mám ráda svobodu a nechci, aby mi někdo do něčeho mluvil. Ráda si dělám věci podle sebe. Chápu, že mi mé okolí chce poradit, předat svoje zkušenosti, ale já málokdy poslechnu, neberu to moc vážně a nakonec se řídím spíš podle sebe sama.

Nikdo nedokáže odpovědět, proč jsem si musela tohle všechno prožít. Takový je osud. Za některé věci jsem ráda, za některé ne. Věřím v osud a v to, že co se má stát, to se taky stane. Nijak to neovlivním, i když bych chtěla. Člověk může dopředu ovlivnit budoucnost, ale minulost se těžko napravuje.

Jmenuji se Martina a je mi 21 let. Narodila jsem ve V., kde jsem bydlela do svých 7 let. Spoustu informací znám pouze zprostředkovaně od své rodiny. Moje máma se nikdy neprovádala, ale zato měla 3 muže a s každým jedno dítě. Mám tedy dvě sestry. Jedna bydlí ve V. se svým přítelem a dcerou, druhá žije přes 20 let v Německu, kde se podruhé vdala a má 3 děti. Mé sestry jsou ode mě věkově vzdálené. Ta, která žije v Německu, je starší o 18 let, druhá o 14. Monika, ta nejstarší, se o mě starala, když jsem byla miminko. Dělal mi něco jako náhradní mámu, když ta moje byla ve svém alkoholovém opojení a nemohla se o mě dostatečně starat.

Na péči o mě se podíleli jak sestry, tak i babička s dědou, kteří už byli starší. Jediné, co si pamatuji, je, že mi moje babička vyprávěla pořád dokola jeden příběh. Byl o tom, jak se seznámila za války s dědečkem. Byla to Ruska a mně se tenkrát moc líbilo, když mi něco povídala rusky. Děda umřel, když mi bylo 5 roků. Pamatuji si pouze na to, jak jsme spolu pekli. Jednu dobu mě vychovávala babička, ale byla jsem moc živá a neposlušné dítě a ona na mě už nestačila. Jednou jsem třeba převrhla plný stůl. Jindy, když šla nakoupit, zamkla mě doma a já si přisunula stůl ke kredenci v domnění, že mě pod ním neuvidí. Vytáhla jsem z kredence živočišné uhlí. Tenkrát mi moc chutnalo a myslela jsem, že je to nějaká sladkost.

Moje matka byla věčně opilá a bez práce a nemohla mi zajistit vyhovující podmínky pro život. Našla si přítele, se kterým je dodnes. Jejich společné zájmy jsou houby a alkohol. Pamatuji si, jak jednou přišli z hub, které krájeli na plechy a nechávali sušit. Bydlí pořád v té stejné garsonce, kde jsem jako malá musela spát na lehátku. Jednou pro mě přijela sestra Marcela se svým přítelem na kolech, vezli mě na štangli k sobě domů. Marcela se s mámou hádala.

Vadilo jí, jak se chová, jak se neumí ovládat, že se nešla léčit. Dnes ji chápu, ale tenkrát jsem myslela, že mámě až moc křivdí.

Jak a proč začala moje máma vůbec pít? Od tety jsem se dozvěděla, že babička byla celkem přísná. To víte, paní učitelka. Máma pro ni nikdy nebyla dost dobrá, nikdy ji nedokázala

dostatečně ocenit. Na jednu stranu babičku chápu, že jako učitelka nejspíš chtěla, aby její dítě dosáhlo vyššího než základního vzdělání. Proto také máma začala pít, i když (jako každý alkoholik) netušila, že jí to změní celý její život. Pila už od svých 19 let.

Protože se o nás nedokázala postarat, musely jsme se spoléhat na prarodiče. Můj otec od mámy odešel, když jsem byla malá. Vůbec jsem si nepamatovala, jak vypadal. Jednu dobu jsme bydleli v rodinném domku, se psem, na jehož jméno si už nevzpomenu. Když umřel děda, nastěhovala se babička do domu svého syna, který měl v té době už svou vlastní rodinu. Co jsem slyšela, tak teta neměla moji babičku moc ráda, jenže Marcela to popírá, takže nevím, co si mám myslet. Já osobně na ni mám hezké vzpomínky a chci, aby to tak i zůstalo. Ani Marcela si nepřeje, aby mi někdo zpětně vyprávěl příběhy o tom, co se stalo, když jsem byla malá.

Rozhodla jsem se proto, že opravdu nepotřebuji vědět všechno. Spoustu věcí si z dětství nepamatuji, jak stárnu, vzpomínky se vytrácejí a zůstávají pouze ty nejintenzivnější. Proto mě ani nezajímá, jestli mě jako malou týrali, i když je to více než pravděpodobné vzhledem k tomu, jak moc jsem se celý život bála, že mě někdo udeří. Všechno je napsané v mé složce, kterou mají zaevidovanou u soudu nebo na úřadě, ale já se do ní nechci koukat, i když tu možnost mám. Bohatě mi stačí to, co vím. Nechci si tím kazit náladu.

Jako mladší jsem se toužila dozvědět, co se vlastně v minulosti všechno stalo, ale teď už o to nestojím. Jak mi nedávno řekla jedna sociální pracovnice na praxi: Pokud mám vnitřní pocit, že je tato kapitola života ve mně samotné uzavřena, tak proč se k ní dále vracet? Ty spisy slouží dětem, které prahnou po tom vědět vše zamlčované. Pro mě je to ale zbytečné. Rozhodla jsem se.

V papírech mám napsané, že jednoho večera jsem byla na ulici, sama, a moje máma opět někde v alkoholové euforii. Našla mě policie a ptali se mě, kde bydlím, já ale dokázala říct pouze „Marcela“. Odvezli mě k ní, nechali mě u ní přespat a druhý den následoval převoz do diagnostického ústavu. Marcela se o mě nemohla starat, bydlela v malém bytě a měla už svou vlastní rodinu. Já ji ale vždy brala jako svou náhradní mámu a dokonce jsem prý i žárlila na svou neteř, která byla tehdy ještě miminko. Dodnes jsem na svou sestru citově vázaná a nedám na ni dopustit.

Z diagnostického ústavu si moc nepamatuji, bylo mi 7 let. Víím, jak vypadala budova zařízení, a víím, že mě šikanovali. Dostala jsem darem krtečka a jedna holka mi ho zničila. Také si pamatuji dvě písně, které byly tenkrát velkými hity; pokaždé, když je dnes slyším, tak si na ústav vzpomenu. Dokonce mě i navštěvoval můj otec, ale vždycky jsem si ho z dětství představovala jinak, než doopravdy vypadal. Myslela jsem, že je to pán s brýlemi a v kvádru.

Poté mě přemístili do dětského domova, kde jsem strávila dva a půl roku. Opět mě neminula šikana, která se se mnou nese po celý život, pokaždé, když přijdu do nového prostředí. Nemohu se toho zbavit. V dětském domově byly 2 vychovatelky, které si v naší rodině střídaly služby. Teta Jana, která byla hodná, a ta druhá, jejíž jméno už nevím, ačkoliv příjmení nikdy nezapomenu. Na pokoji jsem byla s dalšími 5 děvčaty různých věkových kategorií. Nejstarší Anička byla nejspíš mulatka, seznámila se s mužem tmavé pleti a provdala se za něj. Byla moc hodná a já

ji měla ráda. Další byla Soňa, která se pořád starala o svůj vzhled, byla druhá nejstarší a neměla mě v oblibě. Dnes je z ní člověk, co se těžce dostává ze zajetí drog. Ivana, tu jsem neměla nikdy ráda, to byl silný článek. Šikanovala mě po celou dobu mého pobytu v DD, brala mi svačiny, vyhrožovala, že když nesložím to oblečení za ni, řekne té přísné tetě, že jsem řekla sprosté slovo a ona mě za to zbije. Nedávno jsem se bavila se svou pěstounkou a ta mi řekla, že když jsem k nim přišla, vyprávěla jsem jim spoustu věcí, mezi nimi i to, jak mi Ivana pořád brala velké věci – velké jablko, velké rajče apod. Proto jsem dodnes tak zatížená na velké věci a musím mít všechno velké. Rány z dětství, které se s člověkem táhnou celý život.

Proč jsem se tak bála zlé tety? Ve škole jsem dostala poznámku od paní učitelky, nevím už přesně za co. Teta si mě vzala k sobě do pokojíku a tam mi dala takovou facku, že jsem druhý den šla do školy s obtiskem její ruky. Ivana tenkrát věděla, že se jí bojím. Dokázala si zajistit respekt. Na pokoji se mnou byly ještě další holky, ale na ty si moc nepamatuji – jen na malou Verunku, která měla ještě bratra, bylo jim ani ne 5 let a já je měla moc ráda. Bylo mi jich líto. Měli moc rádi svoji maminku, která je v DD navštěvovala. Už nevím, proč tam vlastně byli.

Také moje máma za mnou pravidelně chodila, i když byla pokaždé cítit alkoholem. I přesto jsem si k ní díky tomu vytvořila nějaký vztah. Pokud vím, tak se jí moc nelíbilo, že mám jít k jiné rodině a budu od ní vzdálená přes celou Českou republiku.

Po celou dobu pobytu v domově jsem navštěvovala kroužek folklorních tanců, který vedla má třídní učitelka. Tancování mě moc bavilo, dokonce jsme měli několik úspěšných vystoupení. Ve škole jsem byla občas neoblíbená, ale detaily už si nevybavuji. Líbil se mi jeden kluk, jmenoval se Petr, jenže on měl rád spolužačku Adélu. Byla to jedna z mých prvních platonických lásek. Také s námi do třídy chodil kluk z Ukrajiny, Vasil. Byl zvláštní, ale já měla alespoň pocit, že nejsem jediná, na kterou ostatní hledí skrz prsty.

Do školy jsem začala chodit ve V., po prvním pololetí jsem ale přestoupila do K., kde jsem vydržela do třetí třídy. Potom už přišlo stěhování na Moravu za pěstouny.

* * *

Jednu dobu si mě do hostitelské péče brala rodina, která měla vlastní dceru v mém věku. Chtěli pro ni sourozence, ale neúspěšně, a proto přistoupili na radu kolegyně z práce, která v té době měla doma dítě v pěstounské péči. Jezdila jsem k nim na prázdniny. Bydleli v prostorném bytě ve S., což bylo od dětského domova přes půlku republiky, ale ani to je neodradilo. S jejich dcerou Hankou jsme byly jak sestry, já ji měla moc ráda a brala jsem ji za svůj vzor. Její rodiče jsou oba doktoři, bohužel dnes již rozvedení (každý žije v jiném městě s novým partnerem). Tenkrát jsem jim říkala teto a strýci. Strýce občas potkávám i dnes, pokaždé na mě zvláště kouká, ale nikdy nepozdraví. Kolikrát jsem měla nutkání udělat to sama, ale odolala jsem. Třeba mě nepoznává a já si to jen namlouvám.

Jednoho dne, po jarních prázdninách roku 2000, jsem odjížděla zpět do dětského domova, právě od této hostitelské rodiny. Zrovna v ten den jsem u tety, která byla kamarádkou mých hostitelů, poznala její rodiče. Byli tam zrovna na návštěvě a zalíbila jsem se jim, proto mě pozvali k sobě domů, do bytu na jižní Moravě. Další týden jarních prázdnin! Byt byl velký a já měla svůj vlastní pokoj, což mi tehdy připadalo neuvěřitelné. Celý pokoj s postelí jenom pro mě. Od jejich vnoučat jsem odkoukala oslovení babičko a dědo, které mi zůstalo dodnes. Týden utekl rychle. Jejich vnoučata si mě oblíbila, chodila jsem k nim hrát počítačové hry. Babička se mnou hrála ruletu a karty. Také jsme si hráli na obchod. To mě hodně bavilo.

Po tomto týdnu se babička s dědou rozhodli zažádat si o svěření do pěstounské péče. Šlo to docela rychle. Poprvé jsem u nich byla v únoru a natrvalo jsem se nastěhovala 1. dubna 2000, kdy mě dovezla paní ředitelka z dětského domova. Než se vše vyřídilo, museli moji pěstouni projít různými vyšetřeními. Také mi často volali, jak vše probíhá, jak mi zařizují pokoj, a že se na mě těší.

Pak jsem vstoupila do dveří svého nového pokoje. Pamatuji si, jak jsem byla šťastná, že bude celý jenom můj. Na stole na mě čekala tabulka čokolády na přivítanou.

Moji pěstouni si o mně mysleli, že jsem klidné a hodné děvče, jaké si přáli. Sami už byli skoro v důchodovém věku. Babička dokonce kvůli mně odešla do předčasného důchodu. Děda ještě pracoval, do doby, než jsme se přestěhovali do S., kde koupili dům. Děda začal s jeho renovací a dnes je úplně k nepoznání. Tehdy nastal v mém životě největší zlom. Hodné a klidné děvče, které jim zpříjemní jejich stáří? Opak byl pravdou. Museli si toho se mnou hodně vytrpět. Raději si na vše už nevzpomínám, i když pár věcí mi utkvělo v paměti napořád.

Tři roky jsem chodila do kroužku hry na flétnu, jeden rok na základní škole a poté, co jsme se přestěhovali, tak dva roky v ZUŠ. Chtěla jsem přejít na příčnou flétnu, ale bohužel nebyly finanční prostředky a flétny, které poskytovala umělecká škola, byly všechny rozpůjčovány. Každý den jsem hrála to samé, celou jednu hodinu, dlouhých 60 minut. Pořád jsem sledovala čas, kdy už bude konec. Někdy mě to bavilo, ale potom, když už jsem vše uměla, mi ta hodina denně začínala vadit.

Pamatuji si na jednu scénu, když se mi zrovna nechtělo hrát. Nejprve jsem chtěla skončit o pět minut dříve, ale neprošlo mi to, tak jsem snížila své nároky na jednu minutu. Tenkrát pro mě i ta jedna minuta byla dost důležitá. Děda opět nesouhlasil, tak jsem se začala vztekat, ať sleví aspoň o vteřinu. Trvalo dlouho, než jsem dědu svým křikem přesvědčila a povolil. Dnes mi to přijde absurdní, ale tenkrát to pro mě bylo důležité. Dokonce tolik, že jsem dostala hysterický záchvat, bušilo mi srdce a měla jsem pocit, že umřu, že je se mnou něco špatně, špatně se mi dýchalo a sotva jsem popadala dech. Tyto mé záchvaty se u mě v nejdůležitějších chvílích mého života objevují dodnes a já nevím proč. Možná je to způsobené nějakým traumatem z dětství, o kterém ani nevím.

Vztekala jsem se celou dobu v koupelně ve vaně, dokud děda nepovolil. Pak už jsem se jenom klepala. Děda mě vzal do náruče a pochoval mě. To mě uklidnilo. Vzhledem k těm záchvatům si moji pěstouni mysleli, že mám fetální alkoholový syndrom, který mi ovšem ale doktoři nikdy

neprokázali. Několikrát jsem sebou švihla na zem a začala kopat a vztekat se, dokud nebylo po mém. Pak jsem hrála na flétnu, když vtom přišel děda, sedl si a řekl: „Jednadvacet“. To bylo znamení, že tedy mohu skončit o vteřinu dříve.

* * *

Nastoupila jsem do nové školy. Chodila jsem do třídy s vnukem svých pěstounů, Markem, do kterého jsem byla platonicky zamilovaná. Někteří spolužáci mě neměli rádi, jelikož si mysleli, že mi naše třídní učitelka nadřazuje, když ví, že jsem byla v dětském domově. Opět jsem se nevyhnula občasným narážkám a ponižování. Pamatuji si na další svoji dětskou lásku, spolužačka Lukáše. Tehdy mi bylo 10 let. Lukáš nebyl nijak extra pěkný, ale byl to jediný člověk, který se se mnou bavil, spolu se svojí nevlastní sestrou Klárou. Do S. jsme se přestěhovali, když jsem byla v páté třídě.

Přála jsem si, aby v novém městě nikdo nevěděl, že jsem byla v DD. Ve škole o tom věděli pouze ředitel a můj třídní učitel, který se zachoval loajálně. Zůstala jsem tam až do deváté třídy. Spolužáci mě moc nebrali, jediný, kdo se se mnou bavil, byla spolužačka Míša a pak i sousedka od naproti, se kterou jsme byly nejlepší kamarádky až do doby, než jsem odešla na střední. Byla o ročník mladší, proto se naše cesty rozdělily. Když se teď potkáme, pozdravíme se a popovídáme si, jenže z ní se stal namyšlený člověk a s takovými se těžko mluví. Nakonec se spolužáci o mé minulosti dozvěděli ode mě. Byla jsem zvyklá říkat pěstounům babi a dědo a oni se divili, proč nežiju s rodiči. Takhle to bylo pokaždé, když jsem se dostala do nového prostředí, kde o mně nic nevěděli. Nezbyvalo mi nic jiného než jít s pravdou ven. Postupně jsem jim řekla všechno, i když ne každému – pečlivě jsem si vybírala podle sympatií a důvěry.

Spolužáci se mnou začali postupně mluvit až v 8. třídě, kdy si asi už zvykli na to, jaká jsem, naučili se mě tak vnímat a zjistili, že když se snažím, je jim se mnou i fajn. Možná, že prostě jenom dospěli. S lidmi ze základní školy se scházím dodnes a máme spolu velmi dobré vztahy. Když potkávám bývalé spolužáky z jiných tříd, tak o mě říkají, že jsem teď lepší než kdysi na ZŠ, což mě samozřejmě těší.

Tenkrát se podávala jenom jedna přihláška na střední školu, tudíž jsem se musela rozhodnout napevno a doufat, že udělám přijímací zkoušky. Chtěla jsem se buď vyučit cukrářkou, nebo nastoupit na maturitní obor sociální péče – pečovatelská činnost. Tam jsem také jela na den otevřených dveří, kde mě milá paní učitelka provedla školou, vše mi vysvětlila a děda jí pověděl, že jsem v pěstounské péči. Nechala si to samozřejmě pro sebe. Tenkrát jsem četla hodně dívčí literaturu, kde se psalo o internátech, a proto jsem chtěla v jednom také bydlet. Když jsem ale viděla, jak to vypadá ve skutečnosti, nějak mě to přešlo a od té doby už jsem radši přespávala doma. Pravidla, vycházky, studijní odpoledne, různá společná sezení a hry, to nebylo nic pro mě.

Nakonec jsem se tedy rozhodla pro maturitní obor a dnes toho nelituju. Na přijímací zkoušky jsem se opravdu pilně připravovala a nakonec jsem skončila desátá z devatenácti uchazečů. Zlatý střed – devět lidí bylo přede mnou, devět lidí za mnou. Od té doby se řídím tím, že riskovat se občas vyplatí, i kdyby nás to mělo stát krk.

Na střední škole to zprvu probíhalo podobně jako na základní. Chvilí trvalo, než si na mě spolužáci zvykli a přijali mě takovou, jaká jsem. Pokaždé se našli spolužáci, kteří se se mnou bavili, i takoví, kteří mi to chtěli co nejvíce znepríjemnit. Přiznávám, že jsem se nikdy neuměla slovně bránit a argumentovat, proto jsem to raději ignorovala. Když už toho ale bylo moc, nenechala jsem si to líbit.

Nyní jsem ve třetím ročníku na vyšší odborné škole, kde studuji obor Pedagogika specifických činností ve volném čase – Speciální pedagogika. Škola mě moc baví a ráda bych pokračovala na vysokou. Chtěla bych se zaměřit na logopedii.

Od svých 10 let jsem také jezdila na tábory. Na jednom takovém jsme byli s mojí nejlepší kamarádkou. Trval čtrnáct dní, z toho týden jsme strávily spolu. Myslela jsem, že si budeme pomáhat, ale realita byla jiná – jen mi celou dobu podkopávala nohy. Když potom odjela s tím, že už to tam nemůže vydržet, bylo mi hned lépe a zbytek pobytu jsem si užila. Od té doby s ní už nikam nechci. Také jsem jezdila na tábory s jedním sdružením, které organizovalo klubovnu, kde se děti scházely podle toho, jak měly po škole čas. Tam jsem poznala svoji další dětskou lásku, Honzíka. Měl mě vážně moc rád a neustále mě před každým chránil. Rozešli jsme se nejméně šestkrát a pak se opět dávali dohromady. Nakonec už mě to nebavilo a ukončila jsem to sama.

Nejlepší vzpomínky mám na tábory a víkendové akce s INEXem, což je nezisková organizace, sdružení dobrovolných aktivit, které pořádá pobyty pro děti ze sociálně slabších rodin. INEX má po celé ČR klubovny, kde se děti scházejí. Už si nepamatuji, jak jsem se k nim dostala, ale prožila jsem s nimi nejlepší léta mého života. Kolektiv byl výborný, ostatní děti a dokonce i vedoucí a dobrovolníci mě brali hned od začátku a chovali se ke mně pěkně. Cítila jsem se mezi nimi rovnocenná. Mezi dětmi jsem byla jedna z nejstarších a ony mě milovaly.

Některé z nich měly svého vlastního dobrovolníka, který se jim ve volném čase věnoval vždy, bylo-li to jen trochu možné. Tito dobrovolníci pracovali zadarmo ve svém volném čase, sdružení jim pouze proplácelo náklady. I já po čase dostala svého dobrovolníka, Petru, která studovala psychologii. Nyní už má po škole a je z ní slečna psycholožka. Měla jsem ji moc ráda. Dodnes mám, i když jsme se už asi pět let neviděly. Díky ní jsem se tenkrát rozhodla, že budu taky jednou psycholožka. Někteří lidé mi ale říkali, že se na takové povolání nehodím, což jsem s těžkým srdcem přijala, i když pomáhat lidem nepřestávám. Její dobrovolnictví skončilo dovršením mých patnáctých narozenin, kdy jsem se musela rozloučit s víkendovými akcemi i tábory INEXu. Stát se někdy v budoucnu jedním z jejich dobrovolníků zůstává dodnes mým velkým přáním.

V patnácti jsem tedy na pár let s tábory přestala, ale pak jsem na internetu objevila jednu společnost, která pořádá zážitkové akce pro různé věkové kategorie. Do jedné z nich jsem

se vešla i já. Vybrala jsem si sportovní tábor, který byl nezapomenutelný – a nejen proto, že jsem se jej naposledy mohla zúčastnit jako dítě. Poprvé jsem si zahrála třeba paintball nebo airsoft. V paintballu jsem dokonce zvítězila.

* * *

Další věc, na kterou bych se ráda zaměřila, jsou vztahy. Kluci, láska, zklamání, neshody, hádky – věci, které zná asi úplně každý. Můj první opravdový vztah přišel na přelomu patnáctého a šestnáctého roku mého života. Jmenoval se Jirka, poznali jsme se na internetu, a dokonce shodou náhod také bydlel ve S. Vydrželo nám to půl roku. Jirkovi bylo dvacet a byl to velký romantik, samé růže a básně. Také moc pěkně kreslil. Dodnes mám od něj na zdi obraz, který mi namaloval k šestnáctým narozeninám, a také pár mých portrétů. Schovala jsem si je na památku. Tu jeho romantickou povahu jsem „chytila“ od něj a dodnes se jí nemohu zbavit, za což jsem i svým způsobem ráda. I pro něj jsem byla první vážnou láskou, ačkoliv jsem mu nedávala vše, co by dvacetiletý kluk potřeboval. Byl to můj první přítel a také první kluk, se kterým jsem se líbala. V takových věcech jsem vždy byla velice opatrná a pevně rozhodnutá o tom, že počkám na někoho, s kým se budeme opravdu milovat. Jirka věděl o tom, že jsem byla v dětském domově a babička s dědou jsou moji pěstouni. To mi přišlo důležité, protože se nedá předem odhadnout, jak bude člověk na takovou věc reagovat – někdo to vezme jako fakt, jinému se to nemusí líbit a může to brát jako záminku k ponižování. Já měla díkybohu to štěstí, že pro moje partnery šlo vždy o naprosto normální věc.

Po Jirkovi jsem s nikým nebyla rok a půl. S kluky jsme se pouze kamarádili, což mi vyhovovalo. Pak jsem se seznámila s Petrem, svým druhým přítelem; dnes je z něj inženýr s červeným diplomem, bubeník jedné známé české kapely a idol dívčích srdcí. Nám to vydrželo rok a sedm měsíců. Také on věděl o mé minulosti a vzal to, jako by se nic nedělo. Náš vztah byl pestrý, také jsme se často hádali – jak to tak bývá, když chodíte s velice inteligentním člověkem, který vás přesvědčuje o svojí pravdě. Já jsem zůstávala sama sebou, a proto docházelo k rozepřím. Petr byl také první člověk, se kterým jsem spala. Nebyla jsem pro něj prvním vztahem, ale tím nejdelším už ano.

Po dalším rozchodu jsem byla opět nějakou dobu sama, než se nakonec objevil Marek, kluk, se kterým jsem dodnes. Už to jsou skoro 2 roky. Marek je moc hodný, ale někdy až přehnaně žárlivý. Je stydlivý a má nízké sebevědomí, ať už jde o nás dva, práci nebo život obecně. Vyučil se zámečníkem, ale se svým vzděláním není spokojený. Snažím se ho všemožně motivovat, ale zatím marně. Pro Marka jsem jeho první velkou láskou. Stejně jako všichni ostatní ví i on o mé minulosti a chápe mě, i když mu občas dělá problém adaptovat se na mé chování. Myslím, že to chce jenom čas. Hádky jsou u nás též na místě, jako ostatně v každém vztahu, ale jinak je naše soužití plnohodnotné a harmonické. Doufám, že on je ten pravý a vydržíme spolu už napořád.

Minulost je dnes už definitivně za mnou, nebojím se o ní mluvit. Jsem s ní, na rozdíl od některých, naprosto srovnaná. Jsou věci, které se už nikdy nedozvím a myslím, že je to jediné dobře. Teď žiju svůj život u svých pěstounů, jsem šťastná, že mohu studovat a chci této možnosti využívat co nejdéle. S pěstouny občas zažíváme krušné chvíle; přeci jenom jsem už ve věku, kdy se děti stěhují od rodičů a bydlí se svými partnery, zatímco já se pořád držím doma. Uvažovala jsem o tom, že bych bydlela s Markem, ale dokud studuju, tak mi vyhovuje zůstat u babičky s dědou.

Jsem jim za všechno moc vděčná. Kolikrát se sama sebe ptám, co by se mnou teď bylo, kdybych zůstala v dětském domově. Měla bych maturitu? Studovala bych vyšší odbornou školu? Velice si vážím toho, že mě pěstouni tolik podporují v mém vzdělání. Mám za sebou rekvalifikační masérský kurz, na který jsem si vydělala na brigádě, i když stravu a cestu mi financovali pěstouni z dávek, které dostávám. Brigádu mám momentálně v call centru, kde dělám operátorku. Je to sice psychicky náročná práce, ale já už jsem tak otupělá, že mě nějaký nadávající člověk nerozhází. Naštěstí jsem dost upovídaná a umím lidi přesvědčovat, ale celý život bych to dělat nechtěla a ani nemohla.

Další věci jsou drogy. Kdybych zůstala v dětském domově, začala bych kouřit a pít alkohol jako moje máma? Geny se přece jen nezaprou. V tomhle jsem měla velké štěstí. Když si dnes výjimečně zakouřím, což je maximálně jednou do roka, nemám pocit, že bych to potřebovala. To samé s pitím. Napiju se, občas to přeženu, ale nemám potřebu být každý den opilý jako moje máma. Jedna nebo dvě skleničky, když se sejdeme s přáteli, mi úplně stačí. Myslím, že mám oproti jiným výhodu v tom, že umím říct ne.

Za svou sestrou do V. jezdím každý rok o prázdninách, i když teď jsme se už dva roky neviděli. Snad příště. S druhou sestrou Monikou máme skvělé vztahy a bude pro mě vždy velkým vzorem.

Na závěr bych chtěla napsat, že jsem moc ráda za možnost žít svůj nový život od doby, kdy jsem se dostala do pěstounské péče. Teď už v ní oficiálně nejsem. Dostávám dávky, se kterými hospodaří babička s dědou, na základě naší dohody. K životu mi stačí kapesné a to, co si vydělám na brigádách

Chtěla bych babičce s dědou popřát hodně trpělivosti, ať to se mnou ještě nějakou dobu vydrží. Že se opravdu snažím, i když to někdy není poznat. Oni moc dobře vědí, jakou mám povahu, vím, nemohu se za to schovávat, ale tyhle věci se zkrátka nikdy nezmění, i kdybych sebevic chtěla. Víím, že dokážu být milá a ochotná, ale stačí maličkost a problém je na světě. A vzhledem k tomu, že moji pěstouni nejsou zrovna nejmladší, je pro ně mnohem těžší přijmout, jaká jsem.

Babička si dokonce myslí, že mám autistické rysy, ale celá naše rodina je ovlivněná mojí nevlastní sestřenkou, která je vysoce funkční autistka. Tenkrát, když jsem byla malá, mi to nemohli dokázat, jelikož o autismu se nemluvilo tolik jako dnes. Chodívala jsem k psychiatři, psycholožce i na neurologii a myslím, že mi to v mnoha směrech pomohlo. Dnes už tuto pomoc nevyhledávám, i když babička říká, že by mi péče psycholožky stále prospěla. V určitých situacích jsem prý nezvladatelná a nepoučitelná. Dodnes mám své mouchy.

Geny se v člověku nezapřou. Netvrdím, že ty moje jsou nějak špatné, ale podle mě si každé dítě, které projde ústavní výchovou, nese následky až do konce svého života. Je přitom jedno, jak dlouho v tom zařízení bylo. Taková věc prostě poznamená člověka napořád.

Domov je pro mě místem, kde cítím bezpečí, jistotu a lásku. Důvěru v to, že jsem dobrý člověk, že každý je nějaký a že mě mají rádi a dávají mi najevo náklonnost bez ohledu na okolnosti. Myslím, že já jsem takové štěstí měla, i když jsem pěstouny kolikrát proklínala, že mě nechápu a nemají mě rádi. Dnes už vím, že to se mnou vždycky mysleli a stále myslí dobře. Jen občas, když udělám nějakou chybu, obrátí se vše proti mně a já pak mám výčitky svědomí.

* * *

Ty – ano, přesně ty, ať už jsi v adopci, v pěstounské péči nebo máš jen hostitelskou rodinu, ba dokonce jsi-li stále v dětském domově – nevzdávej se a važ si toho, co máš. Nikdy nevíš, co se stane. Ty, jenž si v dětském domově, nezoufeš – musíš věřit, že jednou se na tebe usměje štěstí a dostaneš se do takové rodiny, která tě zahrne láskou a ty budeš už napořád šťastný. Tvou minulost ti nikdo neodpáře, ale přeci jen můžeš dostat šanci na nový život.

Takhle to alespoň vnímám já. Jít do pěstounské péče byl pro mě nový začátek, i když jsem si to tehdy neuvědomovala. Mnohé věci si nepamatuji. Když jsem se nastěhovala k pěstounům, svěřila jsem jim spoustu tajemství, ale když mi babička některé z nich dnes poví, už si to nevybavuji a nemohu uvěřit tomu, že jsem to opravdu řekla. Věřím, že je to tak dobře.

Jsem ráda za svůj život. Nevyměnila bych ho. Mám skvělou rodinu, milujícího přítele a střechu nad hlavou, svůj vlastní pokoj, postel a svůj laptop. Milující pěstouny, kteří to se mnou vždy mysleli dobře. Mám své kamarády a kamarádky, na které nedám dopustit a bez kterých bych nemohla žít. Vážím si svého života a snažím se ho užívat, jak nejlépe dovedu. Chci se chytit každé příležitosti, která se mi naskytne, a plně ji využít.

Věřím, že život každého člověka je svým způsobem výjimečný.

Pár slov závěrem

Chtělo by se mi říct, že Kruh se uzavřel.

Takhle napsáno to vypadá lákavě, ale není tomu tak. Ve skutečnosti se Kruh mladých naopak dokázal otevřít světu, vydal svoje svědectví a naplnil svůj úkol – více už zvládnout nemohl. Na nás ostatních, dospělých lidech zařazených do systému, který by měl navazovat na sociálně právní ochranu dětí, je, abychom se zamysleli nad tím, co se nám členové Kruhu snažili předat, a jestli bychom jim v jejich úsilí neměli dále pomáhat. Já si myslím, že měli.

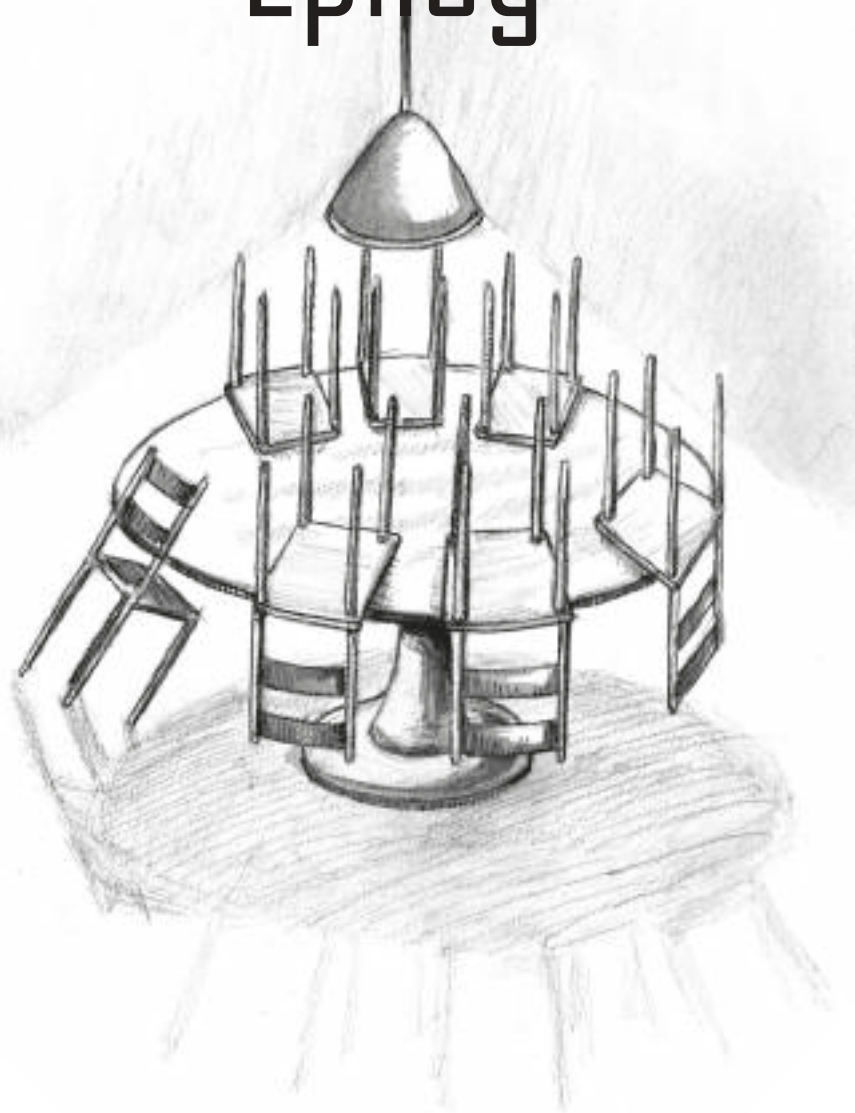
Dospělost, a zejména pak její práh, je složité období pro mnoho mladých lidí – a u těch, kteří zažili rané trauma se všemi jeho důsledky, to platí dvojnásob. Osm příběhů, které se tu před námi otevřely, patří k těm šťastnějším. Jejich autoři našli svůj domov, dokázali v průběhu svého dospívání uchopit osud pevně do vlastních rukou a nasměrovat střelku kompasu svého života kupředu. Totéž se však rozhodně nedá říct o všech traumatizovaných dětech, které se na této důležité životní křižovatce ocitly v podobné situaci. Dnes už dobře víme, že mladí lidé, kteří odcházejí z dětských domovů, potřebují vysokou míru podpory pro začlenění do společnosti. Děti z pěstounských rodin však zůstávají na okraji zájmu. Důvod je jasný – ony totiž našly to nejcennější, to vůbec nejdůležitější ze všeho. Ony už mají svoji rodinu, citové zázemí, domov.

Ale někdy ani tohle všechno nestačí. Někdy je období dospívání tak složité, že se vztahy mezi pěstouny a dětmi naruší, a to už bez vnější pomoci nelze napravit. Někdy zůstávají vztahy dobré, silné, hluboké, ale na začlenění chybujícího mladého člověka do společnosti přesto nestačí. Pěstouni a jejich čerstvě dospělé děti narážejí na etnické předsudky, na svoje vlastní limity při hledání zaměstnání, bydlení, partnerského vztahu. Někdy jsou pěstouni za ta léta již velmi unavení.

Toto jsou všechno problémy, s jejichž řešením by Kruh mladých mohl pomáhat. Stále totiž dorůstají noví a noví mladí lidé, kteří budou v životě narážet na různé překážky, a ochranná moc podpůrné skupiny by jim mohla pomoci jak psychologicky, tak i fakticky – pokud by fungovala tak, jak si původně její zakladatelé představovali.

Jedné důležité věci ale Kruh mladých už teď dosáhl: nabídl přesah pro všechny, kteří teprve zvažují, zda se stát pěstouny. Nikdo totiž není kompetentnější ke zhodnocení přínosu náhradní rodinné péče než lidé, pro něž NRP představovala podstatnou část jejich vlastního vývoje.

Epilog

Gábinino dospívání bylo bolestné pro ni i pro nás. Mnohokrát jsem stála na křižovatce, kdy jsem se ptala sama sebe, jestli jí spíše neškodím – svojí představou o tom, jak by měla žít, svými iluzemi nezatíženými pocity vykořenění, bolesti z opuštění, tím černým kráterem hluboko uvnitř vlastní duše. Je vůbec možné vcítit se do mladého člověka, který je takovým zraněním poznamenán na zbytek života? Je vůbec možné porozumět té propasti, která se v jeho nitru rozevívá? Mohu já vůbec soudit dívku – mladou ženu – jestliže jsem nikdy nezakusila to, co ona prožívá denně?

Teprve s dospíváním našich přijatých dětí jsem pochopila, že rané trauma je nejvíce devastujícím zraněním ze všech. Že kdykoliv později máme při ohrožení na výběr i jiné reakce, můžeme utéct, bojovat – ale pro malé dítě takové možnosti neexistují. Traumatizující událost u něj vždy působí uvnitř, jako obrovská ničivá vlna. Zůstala jsem ochromená, zahlcená svojí naivitou, přesvědčením, že prostá láska a trpělivost samy dělají divy.

Před dvěma měsíci jsme s Gábinou a mojí kamarádkou Lenkou pekly cukroví, když se Lenka mojí dcery zeptala:

„Ty se prý budeš vdávat? Jak se budeš jmenovat?“

Zaváhala. „Noo... já jsem se chtěla zeptat, jestli to jde, aby mi zůstalo moje jméno. Jestli bych nemohla být i po svatbě Zezulová.“

„Proč? Tobě se jméno ženicha nelíbí?“

„Líbí, nechala bych si obě jména. Protože mi na obou jménech záleží. Jsem hrdá na to, že mám muže, který mě miluje, i na to, že patřím sem, do této rodiny.“

Byla jsem dojatá a ona taky. Objaly jsme se. Najednou jsem věděla, že moje trpělivé zasypávání toho bezedného kráteru nebylo zbytečné. Teď už můžu předat své žezlo Gábininu mladému snoubenci. Věřím, že naváže tam, kde jsem skončila.

Poděkování

Jména autorů jednotlivých příběhů jsem změnila, abych neprozrazovala citlivé interní informace. Pokud by se však přesto stalo, že při čtení poznáte kteréhokoliv z nich, prosím vás o respektování přání všech těchto mladých lidí, aby příběhy byly použity anonymně, a o zachování mlčenlivosti. Za vznik této knížky, za jejich odvahu a neobvyklou otevřenost bych nyní ráda poděkovala

*Lindě
Martině
Romanovi
Aničce
Filipovi
Táně
Ester
a Terezce.*

Publikace je součástí projektu Děti patří domů podpořeného MPSV. Cílem tohoto projektu je informování veřejnosti o potřebě dlouhodobé pěstounské péče pro mnoho dětí vyrůstajících mimo vlastní rodinu. Součástí projektu jsou i další aktivity - putovní výstava obrázků dětí a mladých lidí z pěstounských rodin a autorské divadelní představení Omalovánky. V obrazové příloze naleznete fotografie, které zachycují atmosféru těchto dalších dvou aktivit.

Omalovánky jsou autorským divadelním představením Mgr. Lenky Ondráčkové a Mgr. Jana Mazáka, v němž je umělecky zpracováno téma obtížnosti navazování vztahu mezi opuštěným dítětem a jeho pěstunkou.

Obsah

5	Prolog	
7	Kruh mladých	
10	Linda	<i>Můj život jako kolotoč</i>
24	Tereza	<i>Život není to, co chceme, ale to, co máme</i>
30	Filip	<i>„Šťastné okamžiky nám činí život radostným, ale nevedou k sebepoznání, růstu a svobodě. Tuto výsadu mají jen věci, lidé a situace, které nám způsobují bolest.“</i>
34	Anička	<i>Když nemůžu mít to, co chci, tak chci mít to, co můžu</i>
40	Táňa	<i>Carpe diem</i>
44	Roman	<i>Můžeš změnit, co změnit lze – a to, co změnit nelze, musíš prostě přijmout</i>
52	Ester	<i>Život je takový, jaký si ho uděláš</i>
58	Martina	<i>NIKDO se MĚ neptal, jestli se CHCI narodit, tak mi TEDĚ neříkejte, JAK mám ŽÍT!</i>
70	Pár slov závěrem	
72	Epilog	
74	Poděkování	
76	Fotografie	

Děti patří domů, z.s. je nestátní nezisková organizace, která podporuje náhradní rodinnou péči v ČR. Vznikla v r. 2008 jako zájmové občanské sdružení napomáhající snižování počtu dětí žijících v ústavní výchově. Od r. 2013 je její hlavní činností provádění pěstounských rodin. MUDr. Dagmar Zezulová je zakládající členkou organizace, maminkou a pěstounkou. O svých zkušenostech s pěstounskými dětmi napsala knihu Domov je místo, odkud tě nevyhodí... (V.U.G., 2006) a Domov je místo, odkud tě nevyhodí, ani když vyrosteš (SmartPress, 2012). V r. 2012 dále vydala knihu Pěstounská péče a adopce (Portál, 2012).